БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 287 (8194) 1956 оной декабриин 9, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ

Мүнөө республикын аймагууд, городуудта партийна конференцинүүд үнгэржэ байна. Энэ хадаа зургаадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ болжо байhан конференцинүүд юм. Тиимэhээ партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэ ямараар бэелүүлжэ байнаб гэhэн асуудалда партийна конференцинүүд гол анхарал хандуулжа байhаниинь [illegible].

Партиин айкомууд болон партийна эхин организацинууд хүтэлбэрилхы арга дүршэлөө шэлэд hайжаруулан, hүүлэй жэлдэ промышленность болон хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар шиидхэлэй хүдэлмэри бодотоор ябуулдаг болоо гэжэ аймагуудта үнгэрhэн партийна конференцинүүд харуулна. Энэ жэшээ КПСС-эй Кяхтын аймагай хүдэлмэрые hайшаалаар байна. Аймаг дотор мал хүсэбэрилгын түсэб бүхы түбөөрөө дүүргэгдэhэн, малай шаг шэмэнь дээшэлэн байна. Ажахын үнгэрhэн жэлдэ hү hаалга урда жэлэйхитэй сасуулхада нэгэ хагад дахин ехэ болоо. Хонидhоо hоохо хайшалха түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө. Бараг hайн ургаса гаргааба. Аймагай промышленна предприятинууд валова продукци гаргаха 10 hарынгаа түсэбые 104 процент дүүргэжэ, нэгэ миллион 120 мянган түхэригэй продукци түсэбhөө дүүр үргэhэн байна. Ажахын олон культурна байгуулалтын хүтэлбэрилгые КПСС-эй айкомой нилээд hайжаруулhанай ашаар, эдэ дүнгүүд түйлагдаа гэжэ делегадууд тэмдэглээ.

Зүгөөр коммунистнууд түйлэhэн амжалтаараа hанаагаа амардаггүй. Партиин комитедүүдэй ажал-ябуулгые али бүхы талаhаань хаража хэлэжэ зуураа, делегадууд шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлэн, бии байhан дутагдалнуудаа эрид элирүүлнэ. Ажахые гүнзэгыгөөр мэдэдэггүй, харин эрхэнгэ заабари, зүбшөөл тэлгөөр хэрэгээ хизаарладаг ажэхынүүдэй хүтэлбэрилгын арга метод шангаар шүүмжэлэгдэ ёhотой. Улан-Удэ городой Железнодорожно, Пригородно районуудай партийна конференциин делегадуудай хэлэhэнэй ёhоор, эдэ райкомууд валова продукци гаргаха түсэбүүдэйнгээ дүүргэлтын «дунда эргын хэмжээгээр» дашуураад, предприяти бүхэнөөр гүрэнэй түсэбые дүүргүүлжэ шададаагүй байба. Иимэhээ паровозо-вагонно, «Металлоширпотреб» заводууд, «Керамик» гэжэ олзоборилгын артель, Железнодорожно районой промкомбинат болон бусад предприятинууд 10 hарынгаа түсэбые дүүргээгүй байха юм. Олон предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэнэгүй. Зарим предприятинуудай гаргадаг продукциин шанар муу байhаар.

Хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абаха гэжэ хараалhан хэмжээ-ябуулгануудай ямараар бэелүүлэгдэжэ байhанда аймагуудта болоhон партийна конференцинүүдэй делегадууд ехэ анхаралаа хандуулна. Тарбагатайн, Баргажанай, Байкало-Кударын аймагуудай зарим колхозууд ороохо тарья, hү, мяха, ноохо ехээр абаха гэжэ хараалhан хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлжэ шадаагүй байна. Гэхэ зуура, хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдээгүй шалтагаание партиин айкомууд саг соонь элирүүлээгүй байшоо. Адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, шаг шэмыень дээшэлүүлхэ асуудалнуудые эдэ айкомууд олон ушарта халирхайгаар шиидхэдэг дээрэhээнь иимэ байдал тохёолдоо. Эдэ айкомууд болон МТС-үүдэй зонодохи инструкторска группанууд хүдөө ажалаа hулаар мэдэдэг, эрдэм ухаанай болон түрүү туршэлэй түйлалтануудые нэбтэрүүлхын түлөө эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулдаг. Энэнь конференци дээрэ хурсаар шүүмжэлэгдээ.

КПСС-эй зарим айкомууд гансал ажахын асуудалнуудта hаналаа табижархёод, партийна эхин организацинуудые бэхижүүлхэ, кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулдаг гэжэ зарим конференцинүүд дээрэ делегадууд зүбөөр тэмдэглээ. Мухаршэбэрэй аймагай партийна конференци дээрэ делегадуудай хэлэhэнэй ёhоор, КПСС-эй айкомой советскэ болон ажахын органуудай хэхэ юумэндэ оролсоод лэ, хүдөө ажахые хүгжөөхэ хүдэлмэридөө партийна эхин организацинуудые түшэглэдэггүй, харин тэдэнэй хабаадалгагүйгөөр хүдэлмэри ябуулдаг байба. Тиимэhээ олон партийна эхин организацинуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри ехэ hулаар табигданхай. Кадрнуудые анхаралтайгаар, тэсэмгэйгээр хүмүүжүүлэн hургахын оронд айкомой зарим хүдэлмэрилэгшэд хоохон захиралтануудые үгэд гээд лэ ябадаг байгаа. Иимэ буруу заншалые конференци эрид шүүмжэлээ.

Гэхэ зуура, зарим ушарта конференци дээрэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ багаар гарана. Яруунын аймагай партийна конференци дээрэ айкомой секретарь нүхэр Доржиевай хэлэhэн тоосооной элидхэл соо шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ бага байшоо. Иимэ «хорхойдо хорилгүй» элидхэлэй hүүлээр делегадуудшье амаа барин татаад hуугаа.

Мүн ондоошье дутагдалнууд үзэгдэнэ. Делегадууд үгэ хэлэхэдээ, амжалтануудай тухайгаа ехээр тоолоно, дутагдалнууд тухайгаа багаар хэлэнэ, энэ тэрэ хүдэлмэриин гэгдэлэй шалтагаануудые халирхайгаар элишэлнэ, зарим делегадууд тоосоо хэжэ байhан шэнгээр үгэ хэлэнэд. Элидхэлнүүд соо дайдын олон юумые тоолохо, тон унжагайгаар хэгдэдэг ушар бии. Зарим конференцинүүд дээрэ идеологическа хүдэлмэридэ анхарал багаар табигдана. Аймагуудай партийна конференцинүүдые үнгэргэлгэдэ үшөө ямар дутагдалнууд бииб гэхэдэ, зарим конференцинүүд техническэ талаараа мууса бэлэдхэгдэнэ, айкомуудай ба горкомуудай шэнэ составуудта хүдэлмэришэд болон колхозникгууд үсөөнөөр hунгагдана.

Аймагуудай, городской партийна конференцинүүдые үнгэргэхэдэ тохёолдодог эдэ бүхы дутагдалнуудые ябуудындань усадхаха шухала. Конференциин делегадууд болбол КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хамаг бүхы анхаралаа хандуулха зэргэтэй. 1957 ондо манай социалистическэ хүдөө ажахы, тэрэ тоодо Бурят-Монголой хүдөө ажахын бүхы hалбаринууд хүсэтэ ехээр дэбжэхэ ёhотой байна. Энэ дэбжэлтэ түйлахын тулада мүнөө жэлэй малай үбэлжэлгые, хабарай таряалгада бэлэдхэлгые hайнаар үнгэргэхэ шухала. Энээниие партийна конференцинүүдэй делегадууд агшан зуурашье мартаха ёhогүй.

Партийна конференцинүүдэй делегадууд болбол партийна организацинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулгын арга методүүдые hайжаруулха асуудалда анхаралаа хандуулхынгаа хажуугаар, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые бүри зүрхэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ, албан хойрог ябадалые эрид шууд буруушааха, партийна демократиие нарин шангаар сахиха ябадалые хангаха ёhотой.

Партийна конференцинүүдые эрхим hайнаар бэлэдхэжэ, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые үргэнөөр дэлгэрүүлэн үнгэргэхэ гээшэ—партийна органуудай мүнөөнэй тон шухала зорилгонуудай нэгэн мүн.

hаалишан Е. Бабич миллион килограмм hү hааба

КПСС-эй Алтайска крайком ба крайисполком Косихинска свеклосовхозой hаалишан Евдокия Федоровна Бабичта «Алтайн хүндэтэ hаалишан гэhэн» нэрэзэргэ олгохо тутогтоол гаргаа.

1941 ондо Е. Ф. Бабич нүхэд бүлэтаяа Украиныын «Хмелевик» гэжэ совхозой hайн үүлтэрэй hүрэг үнеэдые туужа гараhан юм. 1942 оной октябрьда Е. Бабич, эгэшэ дүү нүхэгад Дробот гэгшэд, зоотехник Пархоменко Алтайска хизаарта hүнэй үнеэдээ туужа ерэбэ. Тэрээнhээ хойшо Е. Бабич Косихинска свеклосовхоздо ажаллана. Совхоз hү ехээр hаадаг гэжэ суутай юм. 1955 ондо үнеэн бүриhөө 3.760 килограмм hүн hаагдаа. Эрхим hаалишад Дробот, Желток, Бабич үнеэн бүриhөө 4.500—5.200 килограмм hү жэл бүри hаадаг. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ Е. Ф. Бабич үнеэн бүхэнhөө 5.116 килограмм hү hааhан байна.

Совхоздо 14 жэлэй турша соо ажаллахадаа, Е. Бабич нэгэ миллион килограмм hү hаагаа.

(ТАСС).

Анханhаа эхилэн абьяастайгаар орохо

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ манай аймагай колхозууд hү ехээр hаахын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулжа, яhала hайн үрэ дүн туйлаа. Аймаг дотор үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1061 литр hүн hаагдаа. Энээндэ бидэнэр, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай, малшадай хэhэн ажал бии гээшэ. Тиигэбэшье, hү hаалгаар манай колхозой дүн бирагүй тулюур байгаа гэжэ мэдэрхэ ёhотойбди. Сэхыень хэлэхэдэ, ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхоз hү hаалтаар аймагаа хойшо татадаг байгаа. hү hаалгын мэдээн бүхэндэ эгээн hүүлшын hуурида байгша hэмди. Иигэжэ ажахын үнгэрэгшэ жэл муушагаар үнгэрөө hэн.

Энээнэй шалтагаан юун бэ гэхэдэ, иимэ: нёдондо жэлэй эхинhээ түрүүшын 3 hара соо манайда, hү ехээр hаахын түлөө тэмсэл ябуулхаhаа байтагай, энэ хэрэг зүндөө орхигдоhон байгаа. Иигэхэдээ энэмнай саашадаа хүсэлдэхэгүй муу юумэн болоhон юм. Манайшье фермые абаад хараа hаа, нёдондо эдыдэ оройдоо 40 үнеэ hаажа, үдэр бүри оройдоо 50 — 60 литр hү абажа байгаабди. Колхозоороо миил 180 тухай литр hү үдэр соо hаадаг бэлэйбди. Иимэ байхадаа hү hааха түсэбөөшье дүүргээгүй hэн бэзэбди даа.

Манай колхозойхид энэ гээгдэлhээ гараха зорилгоор ажахын жэлэй түрүүшын hараhаа эхилжэ, зохихо хэмжээ абажа байна. Бидэнэр, hаалишад, үнеэдээ hайнаар эдеэлүүлхэ, харууhалхын тулада бүхы шадалаараа оролдонобди. Тиигээдшье мүнөө жэлдэ тэжээл хоол элбэгтэй гээшэбди. Үбhэ, солоомо, зелёнко, шэмэтэ тэжээл (силос, тэжээлэй капуста мэтэ) яhала ехэ бии. Иигээд байхадаа нёдондонойхиhоо hү ехээр hааха арга боломжо манда бии байна. Манай колхозой хоёр фермын хүдэлмэрилэгшэд hү ехээр hаажа эхилээ. Манай колхоз hү hаалгаар аймагай колхозуудай адагта урдань шэргүүсэлдэжэ ябадаг hаа, үнгэрэгшэ октябрь hарада аймагай мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой Улаан туг абаа. Саашадаа энэ hууряа лабаар лэ эзэлхэ хүсэлэнтэйбди. Колхознай ажахын жэлэй хоёр hара соо үнеэн бүриhөө 165 литр hү hаагаа, энэ саг соо даажа байhан үнеэн бүриhөө 210 литр hү hаагааб. Намтай хамта хүдэлөөшэд мүн ехэ hү hаана. Мүнөөшье ноябрь соо манай фермэ hү горьтой hаагаа. Мүнөө дээрээ 9 үнеэ hаанаб, үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 3 литрhээ үлүү hүн hаагдаа. Саашадаашье hү hаалгые ехэдхэхын түлөө шармайн тэмсэхэ гээшэбди. Иимэ зорилго бидэнэрэй урда табигдаhан байна.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай хандалгатай танилсаабди. Энээн соо үбэлэй hарануудта hү hаалга 2 — 2,5 дахин ехэдхэхэ, үнеэн бүриhөө 500 литр hү hааха зорилго табигдана. Энэ зүб. Юуб гэхэдэ, хэрбээ энээнhээ урагша бидэнэр үбэлдөө үнеэдhээ hү ехэ абахаар эдеэлүүлдэг бэшэ, харин толгой бүтэн, арай шамай ондо орохоор малаа хооллуулдаг байгаабди. Харин мүнөө жэлдэ hү ехээр hаахаар, зоотехническэ нормын ёhоор үнеэдээ hайса хооллуулжа hааха эрилтэ бидэнэрэй урда табигдана гээшэ. Иимэ эрилтэ дүүргээл хадаа hү ехээр hаажа шадахабди. Үбэлэй hарануудта үнеэн бүриhөө 500 литр hү hааха зорилго табяаб. Энээнээ дүүргэжэ шадаха байхаб. Нёдондо эдыдэ манай колхоз үдэр соо 180 тухай литр hаадаг байгаа. Мүнөө 500—600 литр hүн hаагдана. Ганса манай фермэ үдэртөө 240—250 литр hү hаана. Иигээд байхадаа hү hаалгаар манай колхоз эрид хубилалта хээ гэхэдэ, алдуу болохогүй.

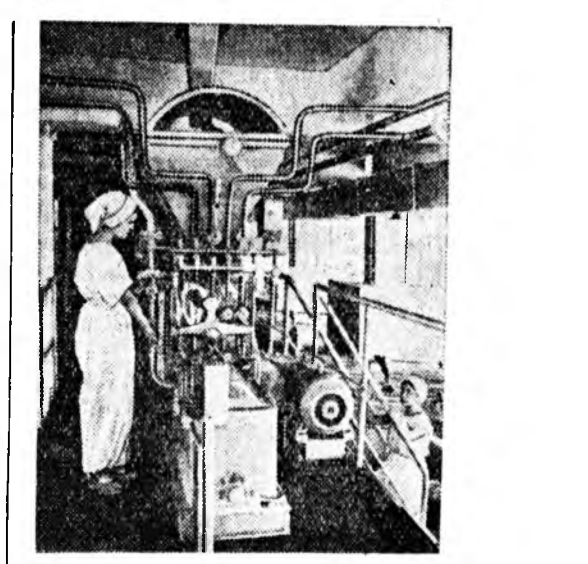
Манай фермын үнеэд булта нютагай үүлтэрэй юм. Тиигэбэшье, hайнаар эдеэлүүлбэл, ехэ hү үгэдэг байна. Октябриин 1-hээ уяанда байлгажа эдеэлүүлнэбди. Үдэрынь нэгэ-хоёр час соо зелёнкын узуурта бэлшэдэг. Тэрээнhээ бэшэ тээнь үглөө үдэшэ силос турнепс, капуста, зелёнко эдюулнэбди. Байрамнай типовой бэшэ, тиигэбэшье яhала дулаан юм. Шулуугаар баригдажа байhан типовой байрамнай дүүрээдүй. Намартаа үнеэдээ үдэрынь хэды час соо бэлшээридэ гаргадаг аад, мүнөө тиихээ болижо, уяанда байлгажа ото эдеэлүүлнэбди. Мүнөө үнеэднай тугаллажа эхилээ. Иигээд лэ бултадаа hүнэй түлөө хамсыгаа шамажа ороходоо, барагтайл ябалсажа гараха хабди гэжэ hананаб.

Ажахын жэлэй хоёрдохи hарын дүнгөөр манай колхоз Улаан тугаа алдаагүй. Тиигэбэшье, аймаг доторной hү ехээр hаадаг нилээдгүй шанга колхозууд олон.

Эдээнтэй урилдаха гэжэ шиидэнхэйбди.

Ажахын жэлые hайн дүнтэйгөөр дүүргэхын тула юу хэрэгтэйб гэбэл, үдэр сагаа дэмы гээхэгүй, hүнэй түлөө анханhаа эхилэн абьяастайгаар орохо хэрэгтэй.

М. Бадмаева, Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи фермын hаалишан.

Москва. Баригдажа байhан хэдэн хилээмэнэй заводуудта талха зуурадаг шэнэ агрегадууд тодхогдохо юм. Тус агрегат сүүдхэ бүридэ 15 тонно талха зууража гаргаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер П. Л. Рабиновичын ухаалан зохёоhон талха зуурадаг агрегат.

ТАСС-эй фотохронико.

hү ехээр hаахадамнай hаад хэдэг дутагдалнуудые зайсуулха

Үнеэдэй үбэлэй байрада байха үедэнь тэдэнhээ hү hаалгые 2—2,5 дахин ехэ болгохо, тиигэжэ жэл соо үнеэн бүриhөө hү hаалгые нёдондонойхидо орходоо 500 килограммаар дээшэлүүлхэ гэhэн республикын түрүү малшадай уряа хадаа манай гүүртын hаалишадай дунда халуун дэмжэлгэ олоо. Бидэ энэ зорилгые дүүргэжэ шадаха аргатайбди.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидээ орходоо мүнөө жэлдэ малайнгаа харууhа ба эдеэлүүлгые hайжаруулха арга боломжо ехэтэйбди. Нёдондо үбэл үбhэ багатай, оройдоо зелёнкогүй байhан мүртөө үнеэдтээ силос, концентрат бага зэргэ үгэлсэжэ, тэдэниие бэлшээридэ ябуулан hаахадаа, бидэнэр түсэбтэ даабаряашье, абаhан уялгануудаашье бүлтэ дүүргээбди. Бидэнэй дунда мянган литрhээ доошо hү hааhан нэгэшье hаалишан үгы. Үнеэн бүриhөө hү hаалгые дээдэ захымнай hаалишан ажахын жэл соо 2143 литр хүргэhэн байна. Тиигэжэ гүүртээрээ ажахын жэл соо үнеэн бүриhөө 1514 литр hү hаагаабди. Малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ талаар манай тэмсэл мүнөө заахaншье hулараагүй.

Үбэлэй үедэ hү бүри ехээр hаажа шадаха байhанаа өөhэдынгөө хүдэлмэриhөө нэгэ иимэ жэшээ харуулжа болохо. Хэрбээ 1955 оной октябрь hарада үнеэн бүриhөө 50-hаа 100 литр хүрэтэр hаадаг байгаа hаа, мүнөө жэлдэ үнеэдээ үбэлэй байрада оруулаагүй болобошье, октябрьда үглөө үдэшэнь концентрат, силос үгэлсэжэ, бэлшээхэдээ hү hаалгые хоёр дахин ехэ болгоод байнабди. Жэшээлхэдэ нёдондо октябрь hарада үнеэн бүриhөө 101,6 литр hү hааhан hаалишан Югова энэ жэлэй тэрэ hарада 211 литр hү hаагаа. Энэ мэтээр бултадаа октябрь hарада 100-hаа дээшэ литр hү hааhан байнабди. Тиимэhээ үбэлжэлгын эхилhэнhээ хойшо hү hаалга нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ боложо эхилээ. Мүнөөшье hү hаалга үдэр бүри бага багаар нэмэнэ. Хэрбээ ноябриин хоёрдохи хахадай түрүүшын табан хоногто колхознай бүхы дээрээ үдэр бүхэндэ 314—400 литр hү hаажа байhан hаа, ноябриин 20-hоо 25 хүрэтэр 450 — 470 гаран литр хүрэтэр hү hаана.

Тииhээ тиитэр манай хүдэлмэридэ бүри ехэ амжалтанууд бии байха аад, колхозой комплексно бригадын бригадир нүхэр Менжиковэй, правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Таракановскиин, партийна организациин секретарь нүхэр Воробьевой зүгhөө малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулhан дээрэhээнь дутуу юумэн олон байhаар.

Үнеэдые үбэлэй байрада байлгажа, эдеэлүүлхэ зорилгын табигдаад байхада гүүртымнай мал бэлшээгдэhээр. Энэ юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, гүүртэмнай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэриие ехээр оройтуулаа. Малые үбэл байрадань байлгажа эдеэлүүлхэ дүүрэн аргатайбди. Үбhэн бии. Зелёнко элбэг. Колхознай энэ жэлдэ үнеэн бүридэ 6 тонно шахуу хүртэхөөр силос дараhан байна. Гадна концентрадтайшьебди.

Гэтэр, тэрэниие эдюулхэ кормушка дутамаг, малаймнай зарим дал хушагдаадүй, үбhэн зөөгдөөгүй байhаар. Тэрээн дээрэhээ боложо, үнеэдтээ концентрат эдюулхэдээ кормушкын хойноhоо ээлжээ хүлеэхэ баатай бологдоно. Үхэрэй байра соо кормушка, үнеэдые уяха газарай бэлдэгдээгүй байhан дээрэhээ hүниндөө тэдээниие эдеэлүүлхэ аргагүйдэхэ болоод байнабди. Үнеэдые hааха дулаан газаргүй дээрэhээ үдэшэлэн тэдэнэй бэлшээриhээ ерэхэдэ газаагуур байлгажа хүйтэндэ hаагдана. Иигэжэ hаахада гар бээрэжэ, хүсэд hү абахагүйhөө гадна, үнеэдэй хүхэнhөө юу үлэхэ гээшэб! Норожо, хүрэжэ хүлдэжэ болохо ха юм.

Бүдүүн тэжээл дэбтээжэ, буйлуулжа малда эдюулхэ хэрэгтэй ха юм. Теэд кормозапарник хүдэлгэгдэхөөр бэлэн болгогдоодүй байhаар. Гүүртэмнай малайнгаа тэжээл тушаажа абаадүй. Тиимэhээ тэжээлэй рацион тодорхойлогдоогүй, табигдаадүй байха юм. Тэрэшэлэн хүдэлмэриин үдэрэй гурим тогтоогдоогүй. Эдэ бүгэдэ хадаа колхоздо зоотехнигэй үгы байhанhаа болоно.

Үнеэд ганса нэгээрээ тугаллажа эхилээ. Тугалшанай үгы дээрэhээ бидэ тугалаа өөhэдөө харууhалнабди.

Малнай үбэл зунгүй нэгэ газарта байрладаг. Хэды тиимэ болобошье, маанадта таатай зохид, культурнаар ажабайха арга үшөө олгогдоогүй байhаар. Гүүртэмнай «комсомольско гүүртэ» гэжэ нэрэтэй. Бултадаа шахуу залуушуул эндэ байдагбди. Тиимэhээ бидэндэ улаан булан, хүгжэмэй инструмент, газетэ, журнал хэрэгтэй. Теэд эдэ зүйлнүүд абтанагүй. Ядахын сагта өөhэдымнайшье захиhан газетэ хүсэдөөр, саг соогоо абтанагүй.

Эдэ ехэнүүд дутагдалнуудай дары зайсуулагдаа хада бидэнэй хүдэлмэридэ эрид хубилалта түйлагдаха. Тиигэжэ, үбэлэй үедэ үнеэдhээ hү ехээр hааха арга бидэндэ бии.

hаяар үнеэдээ үбэлэй байрада оруулжа, республикын түрүү малшадай зүблөөндэ хабаадагшадай абаhан Хангалгые дэмжэжэ, тэрээн соо табигдаhан эрилтые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадахабди. Энэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 1700-hаа доошо бэшэ литр hү hааха уялгатайбди.

Анна Югова, Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи гүүртын ахалагша hаалишан,
Федосия Стряпунина, Клавдия Брикова, энэ гүүртын hаалишад,
Иван Казачихин, гүүртын адуулагшан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарhаа) hаалиин нэгэдэхи гүүртын түрүү hаалишад В. Казакова, Ф. Стряпунина, А. Югова, тус гүүртын мал адуулагша И. Н. Казачихин.

Бурят-Монголой АССР-эй дуу, хатарай ансамблиин МНР-тэ ошоод байhан тухай

УЛАН-БАТОР, (Телефоноор абтаба) Бурят - Монголой АССР-эй дуу, хатарай ансамбль МНР-эй хүгжэмтэ драмын театр соо Монголой искусствын болон литературын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулжа, ехэ концерт декабриин 4-дэ харуулаа. Концерт харагшадай дунда МНР-эй культурын Министр Сосорбарм, Монгол Арадай Республикын арадай артистнууд Нимын Цигмит, Цагааны Цигмит, Оюун гэгшэд байлсаба.

Театрта ерэгшэд бурят арадай дуунуудые, илангаяа БМАССР-эй арадай артистнар Лхасаран Линховоин, Цырен Хоборков, БМАССР-эй габьяата артист Абида Арсаланов гэгшэдэй дуулахые ехээр hонирхон шагнаа.

Мүн БМАССР-эй габьяата артистка Василиса Тумуровагай «Энэдхэгэй хатар» наадахадань харагшад ехэтэ hайшаагаа. Бурят-Монголой Гүрэнэй оперо ба баледэй театрын артистнар Егоров Барцева хоёр башкир арадай хатарые шадамар бэрхээр наадаба.

Концертын hүүлээр манай ансамблиин коллектив Монголой хүгжэмтэ драмын театрта, МНР-эй Культурын Министерстводэ, Монголой сэрэгэй ансамбльда элдэб альбом, уранзохёолой номуудые бэлэглээ. Бэлэгүүдые барюулхадаа БМАССР-эй культурын Министр нүхэр Жалсабон үгэ хэлээ. Удаань МНР-эй культурын Министр нүхэр Сосорбарм харюутай үгэ хэлэбэ.

Монгол Арадай Республикада ажаhуудаг советскэ гражданинуудта зорюулжа, тэрэ үдэшэндөө Монголой Гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрта ород хэлэн дээрэ тусхай концерт харуулагдаа. Театрта ерэгшэд тус концертые hонирхон хараhан байна.

Декабриин 5. Энэ үдэр манай ансаблиинхид бүгэдөөрөө Монголой түүхын музейдэ ошожо харабабди. Монгол арадай түүхые эртэ урда сагhаа эхилээд, hүүлэй үе болотор харуулhан элдэб hонирхолтой зүйлнүүд эндэ табигданхай.

Мүн тэрэ үдэшэндөө Ленинэй нэрэмжэтэ клуб соо советскэ гражданинуудта ород хэлэн дээрэ хоёрдохёо концерт харуулагдаа. Тэндэ ехэнхидээ советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд бүлэнэртэйгөө байлсаба.

Концертын hүүлээр СССР-эй Посол В. И. Писарев манай ансамблиин коллективые халуунаар угтажа, уулзалга хээ. Тэндэ Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай демократическа республикын, Чехословакиин посолнууд, Монголой Правительствын гэшүүд Ширендыб, Самдан, Абрзад, Адлибиш, Монголой газетэнүүдэй редакторнууд болон бусад байлсаба.

Манай ансамблиин коллективтэ хандажа СССР-эй Посол В. И. Писарев амаршалгын үгэ хэлээ. Мүн агууехэ Хитад ороной Посол Хэн Ин амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Энэ уулзалга халуун хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

Декабриин 6-най үглөөгүүр ансамблиин коллектив Чойбалсанай нэрэмжэтэ музейдэ ошожо хараба. Удаань Монголой ажалшадта зорюулжа ехэ концерт үгөө.

Цырен Шагжин, БМАССР-эй арадай артист.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай шиидхэхы участогуудта табигданхай

Хоёр, гурбан жэлэй саада тээ манай колхоз Яруунынгаа аймаг соо эгээн гээгдэнги колхоз байһан юм. Илангаяа малай ашаг шэмэ абалгаар манайхин ехэ гээгдэжэ ябаһан байгаа. Жэшээнь, 1953 ондо колхозой үнеэн бүриһөө 371 литр һүн һаагдаа һэн. Удаадахи жэлдэнь үнеэн бүриһөө 448 литр һүн һаагдаһан байгаа. Иимэ болоод байхадань малай ашаг шэмые яажа дээшэлүүлхэб гэһэн бэрхэтэй асуудал колхозой парторганизациин, коммунистнуудай үмэнэ табигдаһан байна.

Нэн түрүүн партийна организаци дүршэлтэй һаалишад Н. Бадмаева, Я. Балданова, К. Бальжинимаева гэгшэдтэй зүбшэн хэлсэжэ, ямар аргаар малай ашаг шэмые, илангаяа үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлжэ болохоб, ойрын сагта юу хэбэлнай малай харууһалга, эдеэлүүлгэ эрид һайжархаб гэжэ элирүүлһэн байгаа. Тиигээд энэ асуудалые партийна суглаан дээрэ табижа, бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэһэн, малай харууһалга ба эдеэлүүлгые эрид һайжаруулха тушаа хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байгаабди. Удаань «Малшадай үдэр» үнгэргэжэ, партийна суглаанай шиидхэбэриие малшадта, һаалишадта тайлбарилжа ойлгуулаа һэмди. Малшаднай ниитын малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлээд, түрүүшынхеэ ехэнүүд уялгануудые абаһан юм. Жэшээнь, һаалишан Н. Бадмаева тэрэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1000 литр һү һааха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Һаалишадай уялгаяа бэелүүлхын тулада колхозой правлени, парторганизаци хэдэн хэмжээ абаһан байна. Һаалишадта нэмэлтэ түлбэри һайнаар үгтэдэг болоо. Энээгээр һаалишадай эдэбхи нилээд дээшэлээ. Тиин тэрэ жэлдэ үнеэдһээ һү һаалга 2,5 дахин нэмэһэн байгаа. 1955 оной ажахын жэлдэ колхознай хамта дээрэнь 261675 литр һү абаһан гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 941 литр һү һааһан байгаа. Малай ашаг шэмые саашадань дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжонуудай манай колхоздо бии байһые энэ баримта элирүүлэн харуулаа һэн. Коммунистнууд жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэдээ түрүүшынгээ амжалтые улам арьбадхаха, социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табиһан байгаа.

Тиигээд һаалиин гүүртэ бүхэн хоорондоо мүрысэжэ ороһон юм. Һаалишадай дундаһаа түрүүшүүл илгаран гаража захалаа. Жэшээнь, һаалишад Д. Гунгарова, Ц. Эрдынеева, Жигмитова гэгшэд үнеэн бүриһөө 1000—1160 литр һү һааһан юм. Теэд энэмнай үшөөл бага байгаа.

Партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые манай һаалишад баяр баясхалантайгаар угтаад, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ үгэхэбди гэжэ мэдүүлһэн байна. Партийна организаци, агитколлектив съездын шиидхэбэринүүдые колхознигуудта ойлгуулха зорилгоор ехэ оролдолго гаргана. Һаалишад социалистическэ уялгануудаа шэнээр хаража үзөөд, бүри дээшэлүүлһэн уялгануудые абаа һэн. Жэшээнь, түрүү һаалишан Намсылма Бадмаева ажахын 1955—56 ондо үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха гэжэ шиидэһэн юм. Тэрэнэй үүсхэлые һаалишан бүхэн дэмжээ. Залуу һаалишан Цымжит Гармаева үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һаахаар шиидэһэн байгаа. Бусадшье һаалишаднай хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэнүүд уялгануудые абажа, амжалтатайгаар дүүргэѳ. Колхознай ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1315 литр һү һааба. 1955 онойхитой сасуулхада энэ жэлдэ 110 тонно ехэ һүн һаагдаа.

Энэ манай түрүүшын ехэ амжалта гээшэ. Энэмнай бүхы коммунистнуудай, колхозник бүхэнэй оролдолгын хүсөөр түйлагдаа. Партийна организаци саашадаашье малажалдаа гол анхаралаа табиха байна. Малажал дээрээ олон коммунистнуудаа табинхайбди. Жэшээнь эгэшэ дүү Балдановатан һаалишадаар ажаллана. Тэдэнэр коммунистнууд туладаа фермэ дээрэхи ажал хүдэлмэриин түлөө харюусадаг юм.

Үбэлэй үедэ фермэдэ тэжээл таһалдуулангүй зөөжэ байха гээшэ харюусалгатай хэрэг. Тиимэһээ энэ шухала хүдэлмэри коммунистнууд С. Жалсанов, Б. Дымбрылова хоёрто даалгагданхай. Һүнэй тоо бүридхэлые, тэрэнэй шанарые, тоһолигые зүбөөр гаргажа байха шухала гэжэ тоолоод, партбюро сепараторна пунктда хүдэлмэрилхөөр коммунист Д. Цыбеновае эльгээгээ һэн.

Мүнөө малшадай үмэнэ харюусалгатай зорилго табигдаад байна. Манай агитколлектив фермэнүүдтэ хэдэн удаа хөөрэлдөө хэжэ, малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалгые һаалишадта тайлбарилан ойлгууланхай. Фермэнүүд дээрэ 7 агитатор хүдэлмэрилнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ эдэбхитэй агитаторнууд М. Цырендоржиев, С. Жалсанов, Ж. Дымбрылов болон бусад хододоо малшадай дунда байлсажа, хөөрэлдөө, газетэ уншалга үнгэргэхэһөө гадна, хүдэлмэриинь эмхидхэлсэнэ.

Малшадай үдэрые бэлэдхэл һайнтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ партбюро анхаралаа ехээр табина. Иимэ «Үдэр» үнгэргэхэдөө партиин айкомой түлөөлэгшые, МТС-һээ нэгэ мэргэжэлтые, мүн колхозой бүхы эдэбхитэдые байлгажа һара соо хэһэн хүдэлмэриингөө дүнгые зүбшэн хэлсэдэг, малшадай үмэнэ зорилгонуудые табидаг байнабди. Эндэ кино харуулагдана. Нүүдэл наймаан ерэжэ, эд бараа, хубсаһа хунар малшадта худалдана. Малшаднай мүнгөөр баян. Тэдэнэр һара бүри мүнгэн аванс абана бшуу.

Мүнөө һаалиин гүүртэ бүхэндэ үдэр бүри һаалишадтай ойро зуурын хөөрэлдөө үнгэргэнэбди. Тэндэ һаалишадай сүүдхэ соо хэды литр һү һааһан тухайнь хэлэжэ үгөөд, урда үдэрэйнь дүнтэй сасуулнабди. Хэрбээ сүүдхэ соо һү һаалгын бага болоһон байбал, ямар шалтагаанһаа болоһыень элирүүлнэбди. Һаяхан иимэ ушар үзэгдөө. Нэгэ һаалишамнай колхозой центртэ ошоод хоноошоо. Үнеэдынь ондоо хүн һаагаад, хэмһээнь бага һү тушаагаа. Энэ ушарай һүүлээр парторганизаци фермэ дээрэ ажалай журам бэхижүүлхэ зорилгоор хүдэлмэриин үдэрэй гурим тогтоолгоо. Энэ гурим мүнөө наринаар сахигдана.

Арбан хоног бүхэндэ һаагдаһан һүнэй дүн гаргагдажа, зүбшэн хэлсэгдэнэ. Малай харууһалга, эдеэлүүлгэ һайжаруулагданхай. Һаагдадаг үнеэн бүхэндэ 9 килограмм үбһэ, 8 килограмм зелёнко, 2,5 килограмм концентрат болон бусад тэжээл үгтэнэ.

Үбэлэй үедэ малай ашаг шэмые 2 — 2,5 дахин дээшэлүүлхэ зорилгые имагтал малшад, һаалишад шиидхэхэ байна. Тиимэһээ манай партийна организаци, правлени малшадай байра байдалые һайжаруулха хэмжээ абана. Шила гэжэ нютагта байдаг томодхогдоһон гүүртэдэ улаан булан түхеэрэгдээ. Агитаторнууд тэрэниие гоёон шэмэтлээ. Тэндэ малшадые уряалһан лозунгнууд бии. Мүн түрүү малшадай дүршэл харуулһан плакадууд хадагданхай. Малшаднай үдэшэ бүри улаан буландаа сугларaад, «Родина» гэжэ радиоприёмнигоо табижа, манай орон дотор, мүн республика доторoo боложо байһан һонинуудые шагнадаг. Уранһайханай номуудшье байха.

Малшадай байра байдалые, малай харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулһанай ашаар үнеэдһээ һү һаалга хараа байса дээшэлбэ. Хэрбээ ажахын нёдондо жэлэй октябрь, ноябрь һаранудай хугасаа соо колхоз 28 мянган литр һү абаһан аад, мүнөө жэлэй октябрь, ноябрь һарануудта 44 мянган литр һүн абтаба. Энэ тоо юу харуулнаб гэхэдэ, үбэлэйшье һаранудта һү һаалгые эрид дээшэлүүлжэ болохо байна. Мүнөө манай һаалишад республикын малшадай үмэнэ КПСС-эй обкомой III пленумэй табиһан зорилгые бэелүүлхын түлөө шууд тэмсэжэ байнхай. Һаяхан болоһон «Малшадай үдэр» дээрэ һаалишан бүхэмнай шэнэ уялгануудые абаа. Колхозой эрхим һаалишан Н. Бадмаева үнеэн бүриһөө 1900 литр һү һааха гэжэ шиидэбэ. Һаалишан Я. Балданова 1700 литр һү һааха уялга абаба. Хамта дээрээ колхозой малшад ажахын энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха социалистическэ уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлжэ оронхой. Эдэ уялгануудай дүүргэгдэхэнь лабтай.

Ц. Ширабон, Яруунын аймагай «Путь социализма» колхозой парторганизациин секретарь.

Түрүү дүршэлтэй танилсаба

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар Түнхэнэй аймагай түрүү колхозуудай нэгэниинь юм. Үбэлжэлгын эхилһээр эндэ һү һаалга бага болоогүй, харин горьтойхоноор дээшэлжэ байнхай. Эндэ малай эдеэлүүлгэ, харууһалга һайжаруулагдаһан байна. Колхозой партийна организаци малшадай дунда эмхидхэлэй-ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Малшадай дунда тус парторганизациин ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлые аймаг доторoo дэлгэрүүлхэ зорилгоор партиин айком һаяхан эндэ партийна организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэбэ.

Семинар дээрэ колхозой түрүү һаалишан Андриевская өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө. Энэ һаалишан ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1604 литр һү һааһан байна.

Һаалишан Климова түрүүшынхеэ тугаллаһан гунжадһаа һү ехээр һаахын тула юу хэдэг тухайгаа семинарта хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Гунжанай тугалламсаар тугалыень эхэһээнь һалгаажа түлжүүлдэг байна. Тиигээд гунжаяа түрүүшын 2—3 һарын туршада үдэр бүри 3—4 һаажа, дэлэнтыень зөөлэрүүлдэг. Һааха бүридөө шэмэтэ тэжээл үгэдэг юм.

Колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Ащенков һаалишадай дунда мүрысөө яажа эмхидхэдэг тухайгаа хөөрэһэн байна. Эндэхи һаалишан бүхэн уялга абанхай юм. Уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһыень парторганизацинь 10 хоног бүхэндэ шалгажа байдаг. Һара соо үнеэдһээ һү һааха даалгабаряа дүүргэһэн һаалишадта нэмэлтэ түлбэриһөө гадна, мүнгэн шан үгтэдэг, дамжуулгын вымпел барюулагдадаг болонхой.

Семинарта хабаадагшад фермэ дээрэ ошожо, үдэшын һаалиин ямараар үнгэрдэгые хараба. Һаалишад үнеэдээ һаахынгаа урда тээ дэлэнгыень бүлеэн уһаар угаагаад, табан хургаараа адхан татажа һаадаг юм. Һаамхай үнеэд булта уяанда байлгагдана. Тэжээлэй рацион табигдаад, үнеэдтэ силос, үбһэн, солоомо, концентрат болон бусад тэжээл үгтэнэ. Малай харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулһанай ашаар эндэхи һаалишад октябрь, ноябрь һаранудта һү һаалгые ехээр дээшэлүүлжэ, социалистическэ мүрысөөндэ аймаг соогоо түрүүлэн гараба.

Энэ семинар һонирхолтойгоор үнгэрөө. Семинарта хабаадагшад түрүү дүй дүршэлтэй танилсаһан, олон юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаһан байна.

П. Дёмин.

Үбэлжэлгэ тухай асуудал хэлсэгдэбэ

Партиин Мухаршэбэрэй айкомой бюро һаяхан болобо. Бюро дээрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо малай үбэлжэлгын ямараар ябуулагдажа байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ колхоз малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, үбэлэй сагта малай ашаг шэмые 2—2,5 дахин дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжотой юм. Колхоз үбһэ, тэжээл нёдондо жэлэйхидэ орходоо 2 дахин шахуу ехээр бэлдэжэ абаһан байна. Гадна, колхозой бүхы мал һайн байрануудаар хүсэд хангагданхай, малажал дээрэ хүдэлхэ дүршэлтэй хүнүүдшье олон.

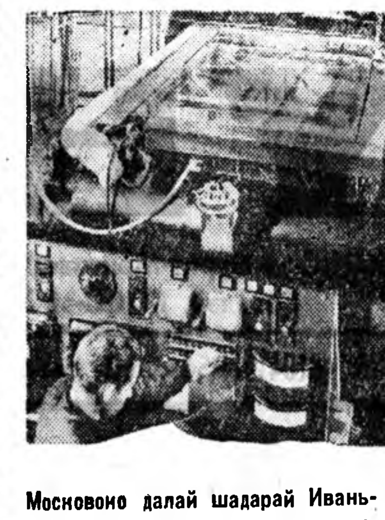
Колхозой правлени, партийна организаци партиин обкомой III пленумэй табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ тушаа өөдтэй хүдэлмэри ябуулаагүй гэжэ айкомой бюро элирүүлнэ. Малшадай харюусалгые дээшэлүүлхэ, ажалай журам наринаар сахиха, малай харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулха талаар хүдэлмэри колхозой правлени, парторганизаци һулаар ябуулаа. Ушар иимэһээ эбэртэ бодо малайнь 50 шахуу процентнь, хонидойнь 25 процентнь ехээр туража, дундаһаа доошо хүсэ шадалтай болоһон байна. Гадна, октябрь, ноябрь һара соо абтаһан 49 тугалай 21-ниинь гарзалба. Мүн зун, намар эртэ абтаһан тугалнуудай нилээд олониинь зүдэржэ, муудаһан байха юм. Эдэ бүгэдэһөө шалтагаалан малай ашаг шэмэ нилээд бага болобо.

Партиин обкомой III пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула бодото хэмжээ саг соонь абангүй байһанайнь түлөө колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С. Брылев, парторганизациин секретариин орлогшо нүхэр Калашников гэгшэдтэ партийна зэмэ тохогдобо. Бюрогой элирүүлһэн дутагдалнуудые ойрын сагта усадхажа, малай гарзалха ябадалые болюулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаба.

Айкомой бюро аймаг дотор малшадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһаниие тэмдэглээд, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Т. Гармаев.

ЯДЕРНА ШЭНЖЭЛЭЛГЭ ХЭХЭ НЭГЭДЭМЭЛ ИНСТИТУТ

Московоһо далай шадарай Иваньково тосхоной байһан газарта Дубна гэжэ шэнэ город байгуулагданхай. Ядерна шэнжэлэлгэ хэхэ Нэгэдэмэл институт эндэ хүдэлмэрилжэ байдаг. Иимэ институт байгуулга элдэб оронуудай эрдэмтэдэй хоорондохи харилсаа хүгжөөлгэдэ шэнэ шата нээжэ үгэнэ. Энэ институтда хабаадалсадаг гүрэнүүдэй эрдэмтэдэй элитэ ехэ түлөөлэгшэд ядерна физикын талаар теоретическэ болон шэнжэлэлгын хүдэлмэри эндэ хэхэ байна.

Хамта арбан хоёр гүрэн—Албани, Болгари, Венгри, Вьетнамай Демократическа Республика, Германска Демократическа Республика, Хитадай Арадай Республика, Корейскэ Арадай-Демократическа Республика, Монгол Арадай Республика, Польша, Румыни, Советскэ Союз, Чехословаки энэ институтдай тэгшэ эрхэтэй гэшүүд болонхой юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) 1. Синхроциклотроноые хүдэлгэдэг гол оньһон газар. 2. Томо диффузионно камерые туршажа үзэлгэдэ бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо

ОРОЛДОСОТОЙ ХОНИШОН

Үнинэй хонишон Цыден Чагдуров 70 шахуу наһатай боложо ябана. Гэбэшье, ниитынгээ малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула энэ үбгэжөөл ехэхэн оролдолго гаргана. Тэрэ ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ харууһалжа байһан хонидоо хоролтогүйгөөр ондо оруулхатайгаа хамта, 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаһан, толгой бүриһөө 2,5 килограмм нооһо хайшалһан байха юм.

Хонишон Чагдуров эрхим ажалаараа ганса колхоз соогоо суурхана бэшэ, харин аймагай түрүү хонишодой нэгэн гэжэ тоологдодог. Эдэбхитэй хонишон Чагдуров зундаа 300 гаран бухал үбһэ, 100 гаран бухал зелёнко өөрынгөө хүсөөр бэлдээ. Энэнь даажа байһан хонидойнь үбэлжэлгэдэ хүсэд хүрэхэ.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Колхозой барилгын бригада ниитынгээ малые һаруул, дулаан байраар хангахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилнэ. Энэ жэлдэ малай гүүртэ, отарануудта тус тустаа 200 толгой хониной багтаамжатай 3 байра, тугалай 2 байра, 100 толгой үнеэнэй байха типовой дал баригдажа тушаагдаа. Мүн баһа малшадай байха 6 гэр шэнээр баригдаа.

Ажахын шэнэ жэлдэ барилга ехээр хэгдэхэ гэжэ хараалагдана.

ӨӨҺЭДТӨӨ ГЭРНҮҮДЫЕ БАРИНА

Жэл ерэхэ тудам колхозой ниитын ажахы бэхижэнэ, тиин колхознигуудай ажана байдал баян дэлгэр болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ олохон колхознигууд өөһэдтөө шэнээр гэрнүүдые барижа ороо. Гансахан үнгэржэ байгаа энэ жэлдэ 12 колхознигууд өөһэдтөө гэрнүүдые бариһан байха юм.

Колхознигуудай түбхинэхэ хэрэгтэ колхоз ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

П. Цыбенов.

Тори.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Һү ехээр абахын түлөө

Хүдөө ажахын шэнэ жэлэй эхилһээр гурбадахи һара захалба. Энэ жэлдэ республика доторнай адуу малай ашаг шэмэ нёдондонойхиһоо эрид ехэ болгогдохо зэргэтэй. Мүнөө жэлдэ һаамхай үнеэн бүриһөө үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 500 литр ехэ һү һаажа абая гэһэн уряатайгаар малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшад бүхы колхозуудай һаалишадта хандаһан байна. Тиин үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө үнгэрөөшэ үбэлэйхиһөө 2 — 2,5 дахин ехэ һү һааха зорилго табигданхай. Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ гээшэ хүдөө ажалшадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

«Хүдөө ажахын үнгэрэгшэ жэлэй туршада аймагаймнай колхозууд һү һаалгаяа 50 процент ехэ болгоо,—гэжэ «Знамя Ленина» газетэ (КПСС-эй Кяхтын айкомой ба аймгүйсэдкомой орган) бэшэнэ. **—Һаамхай үнеэн бүриһөө ажахын 1954—1955 ондо хэрбээ 652 литр һү һаагдаһан байгаа һаань, харин үнгэрһэн жэлдэ 1034 литр һаагдаа».**

Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, үнеэдые зүбөөр харууһалжа ба эдеэлүүлжэ, үбэлэй үедэ һү ехээр һаадаг болохо хэрэгтэ «Знамя Ленина» газетэ горьтойхон анхарал хандуулна. «Һү ехээр һаахын түлөө үдэр бүри тэмсэе» гэһэн түрүү бэшэг ноябрь һарада толилһон байна.

«Үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ ехэ болгогдожо бирагдахагүй, харин малаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулжа шадаа һаамнайл хүрөө һэн» гэдэг колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые энэ түрүү бэшэг соогоо газетэ шүүмжэлнэ. Үбэлэй шэрүүн хүйтэндэшье үнеэн бүриһөө хоёр—хоёр хахад дахин ехэ һү һааха арга боломжонуудай колхозуудта бии байһые бодото баримтанууд дээрэһээ газетэ тодорхойлон харуулна.

«Түрүү һаалишад һү ехээр һаахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэһэн зангаараа,—гэжэ бэшэнэ. — **Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишадай нэгэн Дулма Дашиевна Доййндокова октябрь соо 1355 килограмм һү һаагаа. Тиигэжэ үнгэрөөшэ жэлэй октябриинхиһаа хоёр дахин ехэ һү һааба. Мүн 1955 оной энэ һарынхиһаа хоёр дахин ехэ һү тус фермын һаалишан Дулма Будажаповна Чимбеева һааба».**

Иимэ жэшээ баримтанууд колхоз бүхэндэ бии, үнгэрэгшэ үбэлэйхиһөө хоёр дахин ехэ һү һааха арга фермэ, гүүртэ бүхэндэ бии гэжэ саашань газетэ тэмдэглэнэ. Түрүү һаалишадай бэшэһэн бэшэгүүдые, мэргэжэлтэдэй заабари зүбшэлнүүдые толилхоһоо гадна, тус газетэ хадаа малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ асуудалда хайша хэрэгээр хандадаг баримтануудые хододоо шүүмжэлэн элирүүлжэ байдаг.

Зүгөөр, малай ашаг шэмые саашадань дээшэлүүлхэ, абаһан уялгануудыень малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ заатагүй дүүргүүлхэ, үбэлэй үедэ һаамхай үнеэн бүриһөө үнгэрөөшэ үбэлэйхиһөө 2—2,5 дахин ехэ һү һааха асуудалда зарим аймагуудай газетэнүүд анхаралаа хүсэд табинагүй, энээн тухайда ехэ халирхайгаар бэшэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хэжэнгын аймагыешье жэшээ болгон абажа үзэе. Үбэлэй үедэ һү ехээр һаадаг болохын түлөө тэмсэл аймагай колхозуудта һулаар ябуулагдана. Ажахын шэнэ жэлэй үнгэрһэн хоёр һарын туршада эндэхи колхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө 6,5 тонно бага һү һаагаа. Аймагай колхозууд үдэр соогоо дундаа жэшээгээр үнеэн бүриһөө нэгэ литр хүрэхэгүй һү һаана. Илангаяа Кировэй, Тельманэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта малай ашаг шэмэ бага байна.

Зүгөөр үнгэрэгшэ һарада хэблэгдэн гаргагдаһан **«Кижингинский колхозник»** газетын (КПСС-эй айкомой ба аймгүйсэдкомой орган) номернуудые абажа үзэхэдэ, малай үбэлжэлгын энэ гол асуудалда өөдтэй анхарал хандуулнагүй. Газетэ болбол һү һааха талаар ямар уялга зарим һаалишадай абаһан тухайда бэшээд лэ, харин абаһан уялгануудаа тэдэнэрэй хайшан гэжэ бэелүүлжэ байһан тухайда тодорхойгоор бэшэнэгүй.

Тус газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор ажахын шэнэ жэлдэ зарим колхозуудай правленинүүд ба партийна организацинууд һү ехээр һаахын түлөө тэмсэл һайнаар эмхидхэжэ мүнөө болотор шадаагүй. Зүгөөр, үбэлэй үедэ малаа ухүүлэнгүйгөөр ондо оруулаа һаамнай болоо, харин адуу малай ашаг шэмэ хүйтэнэй үедэ дээшээ боложо үгэхэгүй гэдэг хойрог һанал бодол аймагай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй сэдьхэлдэ байрланхай гээшэ хадаа. Энэ гээгдэнги, хойрог бодолые газетэ юундэшьеб элирхэйлэн хурсаар шүүмжэлнэгүй, малай үбэлжэлгэдэхи дутуу дунда зүйлнүүдые дары усадхаха тэмсэл ёһотойгоор дэлгэрүүлнэгүй. Малай үбэлжэлгэ тухайда толилһон олоохи материалнуудынь угаа халирхай, тоһо юрэнхы байна. Энэ хадаа газетын ехэ дутагдал болоно.

Үбэлэй үедэ адуу малай ашаг шэмые саашадань дээшэлүүлхэ арга боломжо республикымнай аймаг, колхоз бүхэндэ мүнөө бии ха юм. Имагтал эдэ арга боломжонуудаа шаламараар хэрэглэхэ, малаа зоотехническэ заабариин ёһоор һайнаар харууһалха ба эдеэлүүлхэ, үнгэрэгшэ үбэлэйхиһөө 2—2,5 дахин ехэ һү һаахын түлөө тэмсэл бүхы һаалишадай дунда дэлгэрүүлхэ асуудалда аймагуудай газетэнүүд мүнөө саг үргэлжын анхарал хандуулха уялгатай. Гадна, үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлэгдэжэ бирагдахагүй гэдэг хойрог һанал бодолдо газетэ бүхэн хатуу харюу үгэхэ зэргэтэй.

Тарилгада эртээнһээ бэлэдхэхэ

Урэһэ хүрэнгээ сэбэрлэжэ дүүргэе

Ерэхэ жэлдэ ороохото культурануудай үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэл мүнөөнһөө эхилээ. Сэлэнгын аймагай түрүү колхозууд орооһо тарянай үрэһэ хүрэнгэ хаагаад, тэрэнээ тарилгын шанартай болгожо, сэбэрлэжэ байна. Жэшээнь, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Дансорунов) 1600 центнер үрэһэ хүрэнгэ тарилгын шанартай болгоо. Тиихэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Ванкеев) 3760 центнер үрэһэ хүрэнгэ амбаартаа хадагалба. Энэ колхоз үрэһэ хүрэнгээ тарилгын кондицида сүм хүргөө.

Ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгые сэбэрлэжэ, һайн шанартай болгожо байһан колхозууд энэ аймагта тон үсөөн. Илангаяа үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри Сталинай болон Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта хэлэшэгүй муугаар ябуулагдана. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 400 гаад центнер шэниисын үрэһэн тарилгын шанартай болгогдоогүй. Ушар юуб гэхэдэ, энэ үрэһэн элдэб хог шорой болон буртаг ногооһоо үшөө сэбэрлэгдээгүй байһаар. Иигэжэ байхадаа энэ үрэһэн гутаха, тарилгынгаа шанарые гээхэ байна бшуу. Энээниие колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэнэгүй гээшэ гү?

Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 300 центнер хара тарянай үрэһэн ургаха талаараа һайн аад, элдэб буртаг ногоонтой холисолдоһон байшоо. Теэд энээниие сэбэрлэхэ талаар хэншье һанаагаа табинагүй.

Үрэһэ хүрэнгые сэбэрлэлгэ гансашье Сталинай болон Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта муу ябана бэшэ, мүн Ленинэй, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Б. Балчинов.

азетэ, журналнуудай захилгые түргэдхэхэ

унын аймагта газетэ, журнале захилга олонхи колхозуудта аймцентрын ажалшадай дунихитэйгээр үнгэргэгдэжэ бай- Хүдөө нютагуудай хүн зон аяа бурят хэлэн дээрэ гарадаг энүүдые, тэрэ тоодо «Бурят- олой үнэн» газетые олоор за-

лотовой нэрэмжэтэ колхозой д 104 хэһэг «Бурят-Монголой газетые захяа. Тус колхозой отара, гүүртэнүүдэй хони- малшад энэ газетые нэ- элээр захиба. Мүн колхо- й захиһан газетэ, журналнууд оотоо асарагдана. Хорин жэлэй ада колхозой почтальоноор хү- г үбгэжөөл Нима Базаров бүри газетэ, журналнуудые бүхэндэ асаржа, хүн зоной ые хүсэлдөөр хангана. Үбгэн эннигой эршэтэ ажалые колхо- эшүүд үндэрөөр сэгнэнэ.

н газетэ тараалга Сталинай жэтэ, «Путь социализма» бо- усад колхозуудта эмхитэй һай- үнгэргэгдэнхэй.

дань аймагай центрын ажал- илангаяа бурят хэлэн дээрэ га- газетэ, журналнуудые ехэ өөр захидаг байгаа. Мүнөө эдэ далнуудаа усадхажа байна.

магай центрын эмхи зургаануу- олонхи хүдэлмэрилэгшэд үндэ- элэн дээрээ газетэ, журналнуу- захидаг болоо. Нэн түрүүн хү- эрилхы хүдэлмэрилэгшэд энэ ар жэшээ харуулна. Мүн га- тараагшад нийтынгээ даалга- да харюусалгатайгаар ханда- улад зоной дунда олон газетэ, налнуудые тараана. Жэшээнь, олонийтын дунда газетэ тараагшад нүхэд М. Заиграева, К. Белобородова, Г. Виноградова болон бусад энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд айл бүхэндэ газетэ, журналнуудые саг соонь олоор тараахын тула эмхидхэлэй болон ойлгуулам-жын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулна. Энэ шухала хүдэлмэриие зарим эмхи зургаануудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ехээр унжагайруулна.

Жэшээнь, Маленковой нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Улаан Туяа» колхозууд, мүн мяха-һүнэй совхоз газетэ тараалгые мүнөө болотор дүүргээдүй байһаар. Элдэб шалтагаануудые урдаа баряад, дээрэ дурсагдаһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэридэ ямаршье анхаралаа табинагүй. Газетэ, журналнуудые тараалга, илангаяа «Улаан Туяа», «Коммунизм» колхозуудта муугаар ябуулагдана. Мүн мяха-һүнэй совхоздо (партийна организацийн секретарь нүхэр Санжиев) айл бүхэндэ газетэ тараалга тон хангалтагүй байна. Үргэн нийтэ арад зоной дунда ойлгуулам-жын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Газетэ тараалгада бүхы анхаралаа хандуулжа, энэ хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ шухала. Энээн тушаа нэн түрүүн партиин айком, мүн нютагуудтахи партийна, советскэ организацинууд анхаралаа ехээр табиха ёһотой.

Д. Цыденов.

Үбэлжэлгэ һайнаар эхилбэ

Мүнөө үедэ малажалда эгээн харюусалгатай үе ябажа байна. Тиимэһээ малаа садхалан дулаанаар үбэлжүүлжэ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ гээшэ малшадай арюун уялгань болоно. Үбэлэй сагта үнеэдэй харууһалга, эдеэлүүлгэ, һаалгые зоотехническэ заабариин ёһоор эмхидхэжэ һайжаруулбал, үбэлжэлгын үе соо тэдэнһээ нажарайхидал адли ехэ һү һаажа болоомоор гэжэ түрүү һаалишадай дүй дүршэл эли тодоор харуулан гэршэлнэ бшуу.

Ахын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэхын ба үбэлэй үедэ малһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэд.

Бии байгаа үбһэ тэжээлые зүбөөр гаргашалхын тула нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Үбһэ үрихэ, ондоо тээшэнь гаргашалха ябадалтай эрид шууд тэмсэл ябуулагдана. Тэрээнһээ гадна, нийтын малые дулаан, һаруул, сэбэр хото хорёонуудаар хангахын тула энэ колхоздо горьтойхон хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Тэрэнэй ашаар 100 толгой үхэрэй нэгэ хотон, 300 толгой хонидой багтаамжатай хоёр хотон таатай зохидоор, һайнаар энэ жэлдэ баригдаа. Мүнөө тэндэнь мал үбэлжэжэ байна. Мүн хуушан байранууд һайн шанартайгаар заһабарилагдаа, шэбхэ хохирһоо дууһан сэбэрлэгдээ. Фермэ, гүүртэнүүдэй мал булта кормушка, яслинуудаар хангагданхай. Гадна, концентрированнэ тэжээл буйлуулха амһартанууд ба бочконууд тодхогдонхой.

Энэ колхозой правлени ба партийна организаци дүй дүршэл ехэтэй, ажалдаа абьяастай хүнүүдые малай фермэнүүдтэ эльгээхэ талаар нилээд оролдолго гаргаа. Колхозой коммунистнуудай, комсомолецуудай олонхинь малажал дээрэ хүдэлмэрилнэ.

Малшадай байра байдалыень, эдихэ уухыень, үмдэхэ хубсаһыень эрхимээр бэлдэжэ үгэхэ, шударгы ажалайнь түлөө урмашуулха, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэхэ мэтэ эмхидхэлэй хүдэлмэридэ колхозой правлени болон партийна организаци илангаяа ехэ анхарал хандуулна. Малшадай һууха 4 гэр эндэ шэнээр баригдаа. Хүдөө холо газарта адуу мал адуулжа байгаа малшад дулаан хубсаһаар гүйсэд хангагданхай.

Политическэ хүдэлмэри малшадай дунда тодорхойгоор, ажал хүдэлмэритэйнь нягта барисаатайгаар ябуулагдана. Илангаяа культбазануудай ба улаан булангуудай хүдэлмэри һайжаруулагдаа, тэндэ лекци, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, ном, газетэ уншалга, кино, концерт харалга һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Малшадай дунда ойлгуулам-жын хүдэлмэри ябуулхын тула зондоо хүндэтэй, эрдэмтэй нүхэд агитаторнуудаар табигданхай.

Малай үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхын тула Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Тэдэнэрэй зориһоноо амжалтатайгаар дүүргэжэ, малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ байһаниинь элитэ. Тиигэжэ парти, правительствын найдабарида ажалай шэнэ амжалтаар харюусаха гэжэ тэдэнэр зоригжонхой.

Д. Шарастепанов,
«Красные Саяны» газетын харюусалгата секретарь.

Тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой (Кудара) Хутор гэжэ нютагтахи хонидой фермэдэ гурба мянгаад хонид үбэлжэжэ байна. Энэ фермын хорой соо үбһэн, солоомо горьтойшогоор зөөгдэнхэй. Мүн овёс баһал ехээр асарагданхай. Теэд, фермые даагша нүхэр Бурдуковский түрүүтэй хонишод үбһэ тэжээлээ гамгүйгөөр гаргашална. Фермын хорой соо ороходо эндэшье, тэндэшье адхаатай овёс, зарим хашаанда гахай оронхой зоргоорһоо боложо байдаг. Үбһэнэйнь хоройн хаалтань эбдэрхэй хэбтэнэ. Иимэ задагай зайдан байхаяа болижо, үбһэ тэжээлээ һайнаар хадагалдаг, гамтайгаар гаргашалдаг болохо ёһотой.

Үбһэ тэжээлэй мүнөө жэлдэ элбэгшье һаань, үбэлнай һаяхан эхилжэ байна бшуу. Тиимэһээ, колхозой правлени бүхы тэжээлээ графигай ёһоор гаргашалха тушаа хэмжээ абаха зэргэтэй.

Д. Жамбалова.

„Б-М. Үнэн“ газетые олоор захиба

зетэ, журнал Зэдын аймагта аар захигдажа байнаб гэхэдэ, колхозуудай хүтэлбэрилэг- энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа, тус хүдэлмэриие алтатайгаар дүүргэбэ.

эшээлхэдэ, «Коммунизм» кол- тэрэнэй партийна организациин етарь нүхэр Цыренов абтаха ой бүхы хэблэлые колхозой үдэй дунда жэлэй болзортой- захюулжа дүүргэбэ. Эндэ «Бу- Монголой үнэн» газетэ 105 хэ- «Бурят-Монгольская правда»— «Зэдын колхозник» гэжэ айма- газетэ 161 хэһэг захигдаа гэхэ али хамта дээрээ 17000 түхэ- захил хэгдээ. Энэ хүдэлмэриие тэй һайнаар үнгэргэһэнэйнгөө нүхэр Цыренов 680 түхэри- шагнагдаа.

эшэлэн 10000 түхэриггэ газетэ, алнуудые захижа, лимидээ дүүргэһэн Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхоздо энэ хүдэлмэри амжалтатайгаар үнгэргэгдэбэ. Мүн Кировэй нэрэмжэтэ колхоз хахад жэлэй болзортойгоор абтаха ёһотой бүхы хэблэлые захяа.

Гэбэшье, Молотовой, Ленинэй, Сталинай (Гэгээтэ) нэрэмжэтэ колхозууд газетэ, журнал захилгые мүнөө хүрэтэр эхилээдүй байһаар. Мүн тэрэшэлэн Үшөөтэйн МТС-тэ газетэ, журнал захилга һулаар ябуулагдажа байна.

1957 ондо колхознигуудай бүлэ бүхэн, хүдэлмэришэд болон албахаагшад газетэ захингүй үлэхэ ёһогүй. Энээниие эршэмтэйгээр үнгэргэхын түлөө колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ехэхэн анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Д. Ишигилова, хэлхеэ холбооной Зэдын конторын «Союзпечатиин» түлөөлэгшэ.

ОЧЕРК

БУЛГАНАЙ АГНУУРИ

„Ябаһан хүн яһа зууха,
Хэбтэһэн хүн хээли алдаха“.
(Арадай хошон угэ)

онхи хүнүүд ээлжээтэ амарал- абажа, элдэб аршаан, курортта амардаг, бэсэ заһадагынь анда мэдээжэ. Амаралтынгаа ан гүрөөл агнадаг, һамар түг, жэмэс түүдэг хүнүүд баһал юм. Тиимэшүүлэй зарим нэгые улха хүсэлэнтэйб.

тябрь һарын тэн үнгэржэ бай- , Очир Жигжитов ээлжээтэ алтадаа гараха болобо.

Очир Будаевич, та ямар курдо ошохобта, путёвконууд яһа- биил гээшэ,—гэжэ профсоюзай тедэй түрүүлэгшэ нүхэр Очиров ойгоо заахан хэлтылгэн татаад житовэй урдаһаа сэхэ хараад, м хаһа дундань энэ асуудал жархиба хаб» гэһэн янзатай, ун гарайнгаа дунда хурган эр- хоёрые шанга шангаар эмирэн аалгана.

Үгы даа. Путёвкогүй аршаан- шоод, бэсынгээ шалаа гаргажа, биингоо шандааһа шалгажа эмни,—гээд Очир Будаевич бхилһээр гаража ябашоо һэн. бан зургаатайһаа хойшо хүнды үргэлһэн, хүлөө хүбшөөр аг- һурашаһан Очир Будаевич й зэһэнхэй байгаа. Энэ жэлэй урида эртэхэнэ гараха гэһэн мэнгынь дүүрэжэ, гурбан нүхэ хамта Удалха, Химнийн ута уудта агнахаар мордоо.

***

ухэ сагаан оройтой Мундаргын урда талын орьёл шобхо оройхүбэн сагаан малгайгаа үм- аяар саана байһан тэнгэритэй эшэһэн мэтээр харагдана. Ан- д гурбадахи үдэртөө Удалхын нюргандa хүрэжэ, хүжэ ху- дундахи һалхигүй нэмэри гаа отог бариба.

Ангуушадай аха заха Дамбын Бадма, тэрээнһээ үлэ мэдэг дүү Эрдэниин Лубсанима мүн лэ үе наһаараа агнаһан хүнүүд байжа, «эндэмнай арбаад үдэрэй агнуури олдохо» гэлсээд, ангуушадай заншалай ёһоор гал түлижэ тагаан хадхаба.

Тэдэнэр түрүүшынгээ үдэр ангай мүр мүшхэхэ, байрыень үзэхэеэ дүрбэн зүг тээшээ тараһан байгаа.

Очир Будаевич «Баатар» нохойгоо дахуулан, баруулжаа гараба. Энэ үдэр аглаг тайгын дундуур алхалан, сэбэр һайхан агаараар сээжэ дүүрэн амилжа ябахадаа, «энэ тайгын оеорто бодонтойшье, булгантайшье золгошохо холо бэшэ» гээд һанаандань ороно. Һард гэһэн абяа шагнаархан, һабхагад гэһэн юумэ обёорон ябаһаар арбаад дүхүү хэрмэ алажа, улам саашаа тэгүүл тэгүүлһээр ута хярын нюрга дамжан, үндэр уулын оройдо гарашаһан байгаа.

Тэндээ хэдэн минутын туршада ами даран зогсожо, хайша хайшаа хараашалба. Уданшьегүй «Баатарынь» ондоохоноор «һаб, һаб» хусаад абаба.

Хэрмэнһээ ондоо юумэндэ хусаа гэжэ таан сасуу, Очиршье шамдаба ха. Ерээд харахадань, булганай «узуур» мүр хэбэртэй... Яалтай гээшэб? Оройхон боложо байна. Хүсэгдэхэ гү, али үты гү? гэжэ бодоно. «Бушуулаял» гэһэн шэгээр нохойнь эзэн тээшээ хараад, булганай мүр унхидан, һүүлээ хоёр тээшэнь хаяба.—Эрэ хүн зориһондоо... гэдэг бэлэй, «яба»—гээд Очир Будаевич тэнтэ дуугаржархиба.

Хэдэн километрын хараанда ой соогуур ябаһаар, ара талын, саһатай хабсагайда туласа ошобо. Нохойнь хусаха дуулдана. Хайшаашье хара хабсагай, хангил шулуун. Доошоо харахадань хэдэн олон ганга забһарнууд... Тэдэнэй хэдышье гүнзэгы байһыень бү мэдэ.

Олон юумэ тухай шэбшэжэ һуутарнь Очир Будаевичын толгой соо иимэ бодол түрэбэ: булган мэхэтэй туладаа намайе хүлеэжэ байгаа гү, али арилаа гү? Тиигэжэ байтараа, булганай мүрыень «бүтүүлбэ». Юуншье үгы янзатай. Нохойнь юумэ унхидаад, модон өөдэ хусаба. Модондо юуншье байхагүй. Яагаа һонин юм гэжэ гайхаад, саашаа хори тухай метртэ ошоходонь—булганай мүр... Мэхэтэй амитан, зайлаа ха юм гээд бодоно.

Тэрэнь шулуунай хүнды доогуур дамжан холо ошожо гараад, хэдэн модо дүүлин, мүрөө далдалжа арилһан байгаа.

Нара орохын тэндэ хушын узуурта хусажа байһан нохойгоо хүсөөд, «одоошье хоргодоо бэзээш» гэһээр ерэхэдэнь, юуншьегүй! Хушын гэшүүһэн дээрэ хэрмэнэй хурил байхань харагдана.

...Яагаа жэгтэй юм. «Баатарни» мэхэлэгдээ гү? гэжэ гайхаһаар байтарнь, тэрэнь модон өөдөө хараад гангинан хусаба. Ута модо абажа, хэрмэнэй хурилые хадхан гэһээнь... булган бурд гэжэ гараад, хушын гэшүүһэнэй узуурта хамараа буршылган, шүдөө ирзайлгаад. бэлтэгэнэн байтараа... һүрэшэбэ. Уданшьегүй нохойдо хүсэгдэхэ болоходоо, ондоо модондо гараад байтараа, Очир Будаевичын гарта ороо юм.

Шэб харанхы болоһон шэрхи шэрэнги махаһаар Очир Будаевич отогоо бусажа ерээд, үдэрэйнгөө һонииие нүхэдтөө хөөрөө һэн гэхэ. Түрүүшынь үдэрэй агнууриин үрэ нэгэ булган, хорёод хэрмэн байгаа.

***

Тэндээ хэды хоножо, 4 булга, зуугаад хэрмэ баряад, отогоо урилха һанаатай ябаһаар ангуушадай мүртэ оробо. Хүнэй отогто зүбшөөлгүйгөөр ороһондоо аягүйрхэн «эзэдынь ерээд юун гэхэнь ааб» гэжэ доро дороо бодобошье, дуугай байба.

Дороһоо ерээшэ бэһэрэг бэетэй, буурал сагаан һахалтай, жара холо гараһан болобошье, залуугаар харагдадаг үбгэн: «Мэндээ, айлшад! Эзэдэйнь үгыдэ галыень түлижэ, ганзагыень уудалха ямар нэтэрүү хүршэнэр байбат» гээд, маһар маһар энеэһээр, бархигар гараа баранда, һарбайн амаршалалсаба.

Энэмнай Торийн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүү адуушан ба ангуушан Сеногой Сэдэб гээшэ. Хүн боложо хүлөө шоройдоһоор энэ нютагта ажаһуудаг, балшар багаһаа хойшо агнуури хэдэг хүн байгаа.

— Табяад жэлэй туршада урда, хойто хүбшэнүүдэй модые таниха болотороо ябааб даа,—гэжэ Сэдэб үбгэн хөөрэнэ. Наһан соогоо алаһан 100 баабгайнгаа олонхииень эндэл гол соол «буйлуулһан» байхаб. Бодон гахай, гүрөөһэн, шэлүүһэн, һолонго, булган гэхэ мэтые яһалашье олоор баряаб даа,—гэбэ.

Зүгөөр, ан гүрөөлнүүд хашаан соо хаалгатай гү, али уяатай байдаг бэшэ хадаа, бэлэхэнээр олдодоггүй бшуу. Гэхэһээ гадна, булган гээшэмнай бүришье мэхэтэй, бэеэ, байраяа ехээр нюудаг амитан юм. Ехэнхидээ һамартай, алирһа, нэрһэнэй ургадаг, эдеэлсэтэй газарта байрладаг. Теэд хүнэй дүтэлэн ерэһые мэдэбэл, хэдэн арбаад километр гүйжэ ябашадаг байха. Тэрэниие хүсэхын тулада һайн нохой табижа, модондо гартажа гү, али арха шулуунда оруулжа хүсэхэ ушартай бологдодог. Тиигээгүй һаа хүсэхэгүйт.

Сэдэб үбгэн хүршэ аймагайнтаа ангуушадта булга, хэрмэнэй элбэг байһан тухай хөөрэбэ.

— Хаанта засагай үедэ булган гээшые гам хайрагүйгөөр хюдадаг байһан юм. Теэд, тэрэнээ нютагай баяшуулда тон химдаар, миинтэ шахуугаар тушаадаг байгаа. Тиигэжэ манай эндэ булганай үрэ таһаржа, 15—20 жэлэй туршада харагдахаяа болишоһон юм. Харин 1947 ондо 50 булган табигдаа бэлэй. Би үе наһаараа энэ дайдада агнажа, модон бүхэниень таниха шахуу болоһон хүн туладаа тэдэ булгадые табилсаа һэм. Миил 8—9 жэл соо яагаа олон болоо гээшэб. Сэншье гээшэнь һайн даа. Манай түрэн хүнэй ажалые, юумэнэй сэнгые тон лэ сэсэнээр сэгнэдэг даа,—гэжэ урматайгаар хөөрэнэ.

Иигэжэ хоёр аймагай ангуушад нэгэ отогтоо 2 үдэр агнаад, отогоо урилхаар шиидэбэ. Юуб гэбэл, нэгэ доро байгаад, нэгэ газарай ангые хюдажархиха хэрэггүй юм. Тэдэнэр үдэжэ олон болохо ёһотой.

Сэдэб үбгэн жара гаран наһатай болобошье, колхозой адуу харалсадаг юм. Тиимэһээ гэр тээшээ шэглэхэ гэжэ шиидээд, хүршэ аймагаархиндаа агнууриин газар («Химнын эхи», «Оглогууд» мэтые) заажа үгэбэ. «Буурал үбгэндөө гомдохогүйт, булганай һайханиие олохот. Ганзага дүүрэн олзотой бусаарайгты» гэжэ юрөөлсэн гар гараа барилсаад, хоёр тээшээ мордоһон юм.

***

Химнын эхин, Оглогууд гээшэ үнэхөөрөөшье ангаар баян нютагууд байба.

Шэнэ газарта агнаһан түрүүшынгээ үдэр Лубсанима Очир хоёр нэжээд булгатай, Бадма үбгэн—нэгэ һолонготой, дүрбэдэхинь — хэдэн хэрмэтэй ерэбэ.

Үглөөдэрынь Очир—хоёр булгатай, ондоо ямаршье ан барятгүй ерэбэд. Теэд, булганай мүрөөр мүшхэһэн хүн ондоо юушье алаха, хараха заб сүлөөгүй ябадаг юм. Заримдаа хорёод гаран модоной газарта дахаха баатай бологдодог бшуу. Ябаагүй һаа—юу олохобши.

Очир Будаевич нэгэ үдэшэ эдеэлжэ һуутараа, эдеэтэй түмпэн тогоогоо заагаад, иигэжэ хэлэһэн: энэ тогоотой эдеэе гэртээ гурба дахиншье эдихэдээ барахагүй һэм. Харин мүнөө бараниинь эдижэрхибэб. Ой тайгада ябахада ондоол байна даа.

Зүйтэйл юумэ хэлээ ха. Бухэли үдэртөө һубэйгүй үдхэн ой модон соогуур дабшажа, адха хабсагайн эрмэг дээгүүр дамжажа, үбдэгтэ хүрэмэ саһа махажа эсэһэн хүн эдеэ «шэнгээнгүй» яахаб! Арюухан тунгалаг агаараар амилан, түүдэбшын галда нюргалжа хэбтэхэдээ, курортдо байһанһаа юугээрээ дутуу юм. Ёһотойл амаралта гээшэ даа.

Эдэ ангуушад хорёод гаран хоног соо 14 булганай, 300 дүхүү хэрмэнэй, 1 һолонгын арһа гүрэндөө тушаажа, договороо нилээд ехээр үлүүлэн дүүргээд, оло мянган түхэриг мүнгэ абаһан байна. Агнууриин дүүрэтэр үшөө 14 булга, олохон хэрмэ гүрэндөө тушааха договор баталаад, тэрэнээ дүүргэжэ байнхай.

— Агнуури гээшэмнай ямар һайн мэргэжэл бэ! Юрэдөө, Очир Будаевич заһарһан гээшэшни, танихаар бэшэ болошоолши,—гээд профорг нүхэр Очиров Жигжитовэй урдаһаа хараад, гайхангяар хэлэхыень нюдөөрөө хаража, шэхээрээ дуулаабди.

Д. АЮШЕЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа) Очир Жигжитов, Лубсанима Эрдынеев булганай, хэрмэнэй арһа тушаажа байна. (Зүүн гарһаа) товаровед Бато Дымпилов арһануудые тушаан абажа байна. **М. Цыденовэй** фото.

Сатирын БУЛАН

„Уулзатараа баяртай!..“

Улан-Удын базаар шадар автобусуудай тогтодог газар. Зон дүүрэн. Тэдэнэр сооһоо олониинь автобусто багтангүй ехэл удаан хүлеэжэ, ехээр даарашанхай... Одоошье автобус харагдажа, газарай хүдэлһэн юумэдэл хүшэгэнөөн, хүдэлөөн болошобо. Бэлэн зэһэнги байха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, бүхы хүсөө гаргажа, яажашье һаань, автобус соо орожо шадаагүй гээшэ һаа, үшөө хэдэн час хүлеэжэ болохот. Тиимэһээ автобусой ерэмсээр туйлай ехэ түрисэлдөөн болоно.

— Хайшаа жүдхөө амитамши!?—гэжэ тэндэ нэгэ ядаһан хүнэй абяан һүлэмхихэнөөр дуулдана.

— Һүмни, һүмни адхарба, бү түрииш, оо—ёо,—оо, биса дарабаш!—гээд нэгэ эхэнэрэй хахир хоолойгоор абяа гарахань дуулдана.

—Бү тата гэнэм, захыемни таһалхашнил,—гэһэн һүхирэлдөөн болоно...

Хэрбээ автобусуудай ябалгые ударидадаг дарганарта эдэ бүгэдые киножурнал болгоод харуулжа үгэбэл ехэл улайха һэн ха. Зүгөөр, 3-дахи АТК-гэй толгойлогшо нүхэр Серкин автобусой базаар шадар тогтодог газарай хажуудхана байратай юм. Тиимэһээ тэндэ боложо байһан бүхы юумые киножурналшьегүйгөөр, өөрынгөө гэрэй сонхоор үдэр бүри хараха аргатай. Али магад, тиишээ хараһан сонхоёо ото хаагаад байдаг юм гү? Хэрбээ тиимэ гээшэ һаань, нэгэ үдэрэйшье туршада тэрэ сонхоёо нээгыт гэжэ Серкиндэ дурадхамаар байна.

Никольско болон Матросовой нэрэмжэтэ тосхонуудайхид түрисэлдөөнһөө айжа, нүгөө тээшээ ошожо ябаһан автобусто һуугаад, дууһадха хүрэтэрнь ябалсажа, «һайн һуури эзэлээд», һөөргөө тэхэрижэ город ерээд, саашаа гэртээ бусадаг, тиигэжэ үлүү мүнгэ, саг гаргаха баатай болодог. ГЭС — виадук, мяханай комбинат — дивизионно, Комушка — виадук, инфекционно — Шишковко гэһэн маршрудтай автобусуудаар үдэрэй 11 часһаа һүниин 12 час болоторхи үе соо ябаашадай харгыдаа бууҗа ондоо автобусто һуунгүй хүрэхэ газартаа хүрэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, һуумсааршни «Автобус миил город хүрэтэр ябаха, эдеэлхэмнай» гэжэ кондуктор шамда ойлгуулха.

Олон юумэ шашаадшье яахамнайб. Зүгөөр ходол кабинет соогоо һуухада бэедэ муу ха юм, нүхэр Серкин! Тиимэһээ хараһан лэ нэгэ автобустоо һуужа, гансаханшье удаа ябажа ерээ һаатнай ехэл һайн байгаа гэжэ бидэ һананабди.

Манай үгэ дуулажа, хэрбээ «аянда» гарахаяа забдабал, та, нэгэдэхеэр, сүлөөтэй сагтаа гараарайгты. Юуб гэхэдэ, автобус хүлеэлгэндэ адагынь хоёр — гурбан час хаяхат. Хоёрдохёор, шагтануудаа бүхэлжэ хадаха болонот, тиигээгүй һаатнай түрисэлдөөндэ таһаршаха. Гурбадахяар, шэнгэн юумэ юрэдөө бү абаарайт: бүри тэрэ дороо адхаршаха, хубсаһа хунарыетнай будажархиха. Дүрбэдэхеэр, мүнгэеэл саана хээрэйгты. Ингэжэ байгаад, һайн һанаагаар танда хэлэхэ юумэн дүүрэн даа, теэд тамнай баһа өөрөө юумэ үзэһэн хүн ха юм та—ойлгоно бэзэт.

Тиигэжэ «сэнгэжэ» ерэһэнэйнгээ һүүлээр хараһан үзэһэнөө бидэндэ дуулгаха аабзат гэжэ найдаад лэ, танда «уулзатараа, баяртай» гээд, харюу хүлеэн үлдэгшэ.

Танай пассажирнууд.

— Бэрхэтэйл байна даа, бээрэшэбэбди.

«Агууехэ добтолго». М. ЧАШИНАЙ зурагууд.

Ахайнь хүгжэмэй һургуулида
Аккордеоноор наадажа һурадаг юм.
Гэртээ ерээд байхадаа
Гараһан, үзэһэнөө дабтадаг юм.

Хүгжэмэй аялга хонгёохон,
Хүүгэдэй шарай хүхюухэн.
«Ахаймнай ёһоор лэ наадана!» —
Атаархажа дүүнэрынь шагнана.

И. ДЕНИСОВЭЙ фотоэтюд,
А. БАДАЕВАЙ шүлэг.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ВЕЧЕР

Һаяхан Хориин аймагай Культурын байшан соо «Фестивалиие угтуулан» гэһэн темээр комсомолецууд ба залуушуулай вечер үнгэргэгдэбэ. Энэ вечер уласхоорондын байдал тухай лекци уншалгаар эхилээ. Мүн залуушуулай аймагай фестиваль үнгэргэхэ оргкомитедэй түрүүлэгшэ нүхэр В. Носырев залуушуулай Бүхэсоюзна фестивальда бэлэдхэл хэхэ ба тэрээниие үнгэргэхэ тухай тогтожо хэлэбэ. Мүн аймаг дотор фестивальда бэлэдхэлэй ямараар ябуулагдажа байһан тухай хэлээ.

Удаань залуушуулай наада зугаа болоо.

Р. Цыренов.

ОЛЗО ЕХЭТЭЙ АНГАЙ ФЕРМЭ

Бабушкин городой ангай фермэ халтар хара үнэгэдые үсхэбэрилгэһөө ехэ олзо оруулна. Энэ жэлдэ 84 үнэгэнһөө 416 гүлгэн абтаа. Энэнь нэгэ эхэһээ 5 гүлгэ абтаһан болоно. Ангай арһа гүрэндэ тушааһанһаа энэ жэлдэ 700 мянган түхэригэй олзо орохо юм.

Энэ фермын ажахы жэл бүри хүгжэжэ, халтар хара үнэгэдэй тоо олошоржо байна. 1956 оной туршада ангай фермэ нилээд үргэдхэгдэжэ, 200 байра шэнээр баригдаа.

Фермын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда зоотехник нүхэр Залуцкая оролдосото ажалаараа хүндэтэй болонхой. Тэрэ үнэгэ үсхэбэрилгэдэ ехэ анхаралаа хандуулжа, мэргэжэл шадабаряа гартадаг, абаһан гүлгэдые һайнаар харууһалхые оролдодог юм. Мүн нүхэр Залуцкая үнэгэдые тусхай заабариин ёһоор эдеэлүүлхэ, харууһалха тушаа анхаралаа табина. Тус фермэ үбэлэй үедэ хэрэглэгдэхэ тэжээлээр хүсэд хангагданхай.

К. Демин.

ОЛИМПИЙСКЭ МҮРЫСӨӨНЭЙ ЧЕМПИОН

XVI Олимпийскэ мүрысоондэ манай эндэхи элитэ боксёр Владимир Сафронов эрхим амжалта туйлаа. Мүрысоондэ ехэ һайнаар наадажа, дэлхэйн хүсэтэ боксёрнуудые: Кассиа (Итали), А. де Суза (Франци), Недзевский (Польша) ба Европын чемпион Николлс (Англи) гэгшэдые илажа гараа.

Владимир Сафронов залуушье һаа, дүй дүршэл ехэтэй боксёр юм. Тэрэ 1949 ондо Улан-Үдэдэ һуралсажа байха зуураа, хүүгэдэй спортивна һургуулида ябалсажа, РСФСР-эй чемпион, нэгэдэхи разрядник нүхэр Ринчиновай хүтэлбэри доро боксёрой мэргэжэлдэ һуража захалаа һэн. Тренер Ринчинов эдир Сафроновой бэрхэ боксёр болохо байһыень мэдээд, тэрээнтэй саг үргэлжэ һорёо үнгэргэдэг, боксёрой орёо бэрхэ мэргэжэлдэ һайнаар һургахые оролдодог байгаа.

Һуралсалай түрүүшын жэлэй үнгэрөөд байхада Володя Сафронов хүбүүдэй дундаһаа Улан-Үдын чемпионой нэрэзэргэдэ хүртоо һэн. Удаань эдиршүүлэй дунда шалгаржа, республикын чемпион болоо. Мүн нүхэр Сафронов РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө болоһон мүрысоондэ хабаадалсаһан байна.

Улан-Үдэдэ һуралсалаа дүүргэһэнэй удаа Сафронов уран зурагай училищада һуралсахаяа Иркүү ошоо һэн. Тэндэ залуу боксёр бүришье шадамар бэрхэ байһанаа харуулба. Иркүү городой, удаань областиин чемпион болоо, тиин «Локомотив» бүлгэмэй чемпионой нэрэзэргэдэ хүртөө. Эсэстээ Сибириин ба Дальна-Востогой түрүү һууриин түлөө болоһон мүрысөөндэ илажа гараһан байна.

Боксёрой орёо бэрхэ мэргэжэлые шудалхын тула Владимир Сафронов өөрынгөө тренер нүхэр Ринчиновэй хүтэлбэри доро нилээд удаан бэеэ бэлдэһэн ба һураһан байна. Сибириин хүсэтэ боксёрой нэрэзэргэ олоходонь нүхэр Ринчинов баранһаа урид тэрэниие амаршалаа һэн. Һургагша өөрынгөө шабиин амжалтада үнэн зүрхэнһөө баясаа бэлэй. 1953 ондо Владимир Сафронов РСФСР-эй чемпион болоо. Теэд удаадахи 1954 ондо мүн лэ чемпионойнгоо хүндэтэ нэрэзэргые тэрэ алдаагүй барижа байгаа.

СССР-эй суглуулагдамал командада оролсожо, Румыниин боксёрнуудтай мүрысэһэнөө Владимир Сафронов өөрынгөө спортивна уулзалгануудта эгээл ехэ амжалтата үе байгаа гэжэ тоололоно. Тиихэдэ энэ залуу боксёр дүй дүршэл ехэтэй Боро гэжэ боксёртой уулзаад, илалта туйлаһан юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Владимир Сафронов Советскэ Армиин зэргэдэ жагсаа һэн. Эдэбхитэй залуу нүхэр сэрэгэй һуралсалые спортивна хүдэлмэритэй шадамар бэрхээр тэнсүүлжэ, мүн эндэшье бэеэ гансал һайн талаһаа харуулна. 1956 он—залуу спортсменэй саашанхи амжалтануудай жэл боложо үгэбэ. РСФСР-эй арадуудай спартакиадада хабаадалсажа, РСФСР-эй чемпионой нэрэзэргэдэ гурбадахяа хүртэһэн юм.

Владимир Сафроновто ехэ зол тудаба. Тэрэ СССР-эй хүсэтэ 10 боксернуудтай хамта XVI олимпийскэ нааданда хабаадалсахаар Мельбурн ошоо. Энэ мүрысөөндэ габшагай бэрхээр наадажа, бүхы тулалдаануудта илалтануудые туйлаад, хүнгэншэг бэетэй боксёрнуудай дунда олимпийскэ нааданай чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэжэ, алтан медаляар шагнагдаа.

Владимир Сафроновой туйлаһан амжалтатайнь дашарамдуулан нүхэдынь түрэл нютагһаа халуун баясхалангые хүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимир Сафронов.

Л. Бобыкинай фото.

Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын тогтоол

Революционно комитедүүдые, мүн бусад иимэрхүү органуудые болюулха тухай Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын тогтоолые Будапештын газетэнүүд декабриин 5-да толилоо.

Правительствын тус тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэнэ: октябриин 23-һаа хойшо министерствонуудтэ, тэрэшэлэн эмхи зургаануудта, предприятинууд болон институдуудта революционно комитедүүд, мүн бусад иимэрхүү органууд байгуулагдаһан юм. Революционно комитедүүдэй хэхэ хүдэлмэри правительствын 1956 оной ноябриин 9-нэй ба ноябриин 12-ой тогтоолнуудаар тодорхойлогдоһон байгаа.

Зарим нютагуудтахи революционно комитедүүд дурсагдаһан правительственна тогтоолнуудые анхаралдаа абангүйгөөр хэмжээ абаха эрхэтэй хуулита органуудай хүдэлмэридэ һаад ушаруулна. Тэрэ байтагай «Революционно комитедүүдэй центральна гүйсэдхэхэ комитет» гэжэ нэрэтэй органиие мэдэгдээгүй хүнүүд байгуулаа.

Олониитын удхашанартай ямаршье ажал-ябуулгые революционно комитедүүдэй бэелүүлдэггүй байһаниинь ажабайдал дээрэһээ харагдана. Тиихэдэ эдэ комитедүүд байһан газарайнгаа ажахын болон гүрэнэй органуудай хүдэлмэридэ муугаар нүлөөлдэг, олониитын удхашанартай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ һаад ушаруулдаг байна. Тиимэһээ Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительство хадаа мүнөөдэрһөө эхилэн революционно комитедүүдые, тэдэнэй центральна гүйсэдхэхэ комитедые болюулжа, ажал-ябуулгыень дары зогсоохо тэжэ шиидхээ.

Революционно комитедүүдээр хуули бусаар гаргагдаһан хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө уялгануудые дары дүүргэдэг болохо ёһотой.

Тус тогтоол толилогдоһон үдэрһөө хойшо хүсэндөө ороно.

(ТАСС).

БУДАПЕШТДЭХИ БАЙДАЛ

БУДАПЕШТ, декабриин 6. (ТАСС). Бэеэ далдалаад байһан хархис этэгээдүүдэй зүтһөө хорото аашануудые гаргаха һэдэлгэ хэгдээ. Тэрээнииень буруушаан Будапештын хэдэн промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд мүнөөдэр митингнүүдые хэжэ, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствые дэмжэжэ байһанаа элишэлэн мэдүүлээ. Баруун вокзал шадар, Венгерскэ залуушуулай үйлсэдэ болон бусад газарнуудта иимэ митингнүүд болоһон байна.

Янош Кадарай толгойлдог правительствые дэмжэжэ байһанаа харуулхын тулада Чепелиин хүдэлмэришэдэй колонно Улаан туг бариад Будапештдэ ерээ.

Хорото ааша гаргагшад митингнүүдые эмхидхэлгэдэ һаад түбэг татаха гэжэ оролдоо. Гурим сахиха органуудай түлөөлэгшэд хорото һэдэлгэ гаргаһан хэдэн хүниие арестовалха баатай болоо. Венгерскэ харуулай полкнуудай офицернүүдэй ба фашистнуудай хоорондо бага зэргын тулалдааншье болоһон байна.

БУДАПЕШТ, декабриин 7. (ТАСС). Бүтэдэниитын забастовко үүдхэхэ гэжэ нюусаар ябуулга хэдэг хархис этэгээдүүд үсэгэлдэр һэдэлгэ гаргаһан байна. Энэ һэдэлгэнь хүсэд буруу һүрөө. Будапештын диилэнхи олонхи хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо Чепельскэ промышленна районой хүдэлмэришэд мүнөөдэр ажал хүдэлмэридөө тараа.

Совет-японско документнүүдые Японой советнигүүдэй палата эсэслэн баталба

Хамтын декларациие, хоёр ороной хоорондохи харилсаануудай заһаралгада хамаатай совет-японско бусад документнүүдые Японой парламентын советнигүүдэй палата декабриин 5-да эсэслэн баталаа гэжэ Токиогой радио мэдээсэнэ. Заседанида хабаадаһан 227 депутадуудай 224-ниинь эдэ документнүүдые һайшаахын түлөө голосовалаа.

(ТАСС).

Францида забастовконууд болоно

ВКТ-дэ ородог профсоюзна организацинуудай уряагаар научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри эрхилдэг национальна центрын научна хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад ба хүдэлмэришэд декабриин 4-дэ забастовко соносхоо. Салин хүлһэ нэмээхэ, научна шэнжэлэлгэ хэхэ хэрэгтэ мүнгэ һомололгые ехэ болгохо эрилтэ тэдэнэр хэһэн байна.

(ТАСС).

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 6. (ТАСС). Генеральна Ассамблейн декабриин 5-най үглөөнэй заседани дээрэ юрэнхы асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэ дахяад эхилээ.

Уругвайн, Канадын болон Израилиин түлөөлэгшэд түрүүлжэ үгэ хэлээ. Уругвайска делегат ООН-эй Уставые хубилгаха тухай гол түлэб хэлэһэн, социалистическэ лагериин оронуудые хардажа ороһон байха юм.

Уласхоорондын байдалай шангадажа байбашье, буу зэбсэг хуряаха тухай асуудал Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сессиин хүдэлмэридэ горьтой һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ Канадын делегат Пинар мэдэрээ. Буу зэбсэг хуряаха талаар Советскэ Союзай оруулһан шэнэ дурадхалнуудта һэжэг түрүүлхэ гэжэ Канадын делегат оролдоо. Мүн буу зэбсэг хуряаха талаар НАТО-гэй болон Варшавска договорой гэшүүд—оронуудай конференци зарлаха тушаа советскэ дурадхалые, буу зэбсэг хуряаха асуудалаар хэлсээндэ хабаадагшадай тооε олон болгохые тэрэ буруушаагаа.

Атомна болон водородно зэбсэт туршажа үзэлгые дары хорихо тухай дурадхалые Канадын түлөөлэгшэ мүн лэ дэмжээгүй.

Израилиин түлөөлэгшэ г-жа Меир Египедтэ эсэргүүгээр өөрынгөө ороной хэһэн добтолгые зүбтүүлхэ гэжэ гол түлэб оролдоо, мүн арабска оронууд тушаа хардалга гүрдэлтэ хээ.

Украинска ССР-эй, Венгерскэ Арадай Республикын, Гватемалын болон Сириин түлөөлэгшэд үдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Уласхоорондын байдал шангадаад байһан аад, Советскэ Союзай болон бусад социалистическэ оронуудай, мүн Европын болон Азиин социалистическэ бэшэшье оронуудай оролдолгоор элитээр һуларжа эхилһэн байгаа. Гэбэшье, эзэрхэг түримхэй этэгээдүүд һүүлэй үедэ уласхоорондын байдалые дахяад хурсадуулба гэжэ УССР-эй делегациие толгойлогшо Л. Ф. Паламарчук тэмдэглээ. Англо-франко-израильска сэрэгүүдые Египедэй газар дээрэһээ гаргаха ябадалай унжагайралга ехэ аюултай гэжэ тэрэ хэлээ.

Буу зэбсэг хуряалгын асуудалаар УССР-эй түлөөлэгшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэхэ зуураа, буу зэбсэг хороохо, атомна болон водородно зэбсэг хорихо, мүн тэрэниие туршажа үзэлгые зогсоохо гээшэ эб найрамдалые хамгаалха гол шухала арга нүхэсэл урда мэтэшэлэн болоно гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ талаар Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай венгерскэ делегациие толгойлогшо И. Хорват хэлээ.

Сириин түлөөлэгшэ Зейн Эд-Дин үгэ хэлэхэдээ, заатагүй шиидхэгдэхэ ёһотой хэдэн асуудал, тусхайлбал, буу зэбсэг хуряаха, атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ тухай асуудалнууд, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал ба алжирска асуудал Генеральна Ассамблейн үмэнэ табигдаад байна гэжэ тэмдэглээ.

Египедтэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй добтолтын хэгдэһэнтэй дашарамдуулан Советскэ Союзай баримталһан хараа бодол тухай хэлэхэдээ Зейн Эд-Дин иигэжэ мэдүүлээ: «Мүнөө шанга байдалай тохёолдоод байхада эб найрамдалай болон эрхэ сүлөөгэй хэрэгые Советскэ Союз зориггойгоор дэмжээ. Тэрэ хадаа уласхоорондынгоо уялгануудые дүүргэхэһээ арсаагүй».

Хойто Африкада Францийн бэелүүлжэ байһан политикые эрид шангаар буруушааха зуураа, Сириин делегат иигэжэ хэлээ:

Арабска оронууд колониальна эзэрхэлгэһээ эсэслэн сүлөөрхэ ёһотой гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Азиин болон Африкын хэдэн орон хариин гүрэнүүдэй эзэрхэлгэһээ сүлөөржэ, бэеэ даанхай байдалтай болоо. Уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ сүлөөрһэн тэдэ арадуудай дүүргэдэг үүргэ бүри элеэр харагдадаг боложо байна. Энээниень тоонгүй байжа болохогүй.

Египедтэ эсэргүүгээр хэгдэһэн англо-франко-израильска добтолго тухай президент Насер иигэжэ хөөрэнэ

КАИР, декабриин 6. (ТАСС). Египедтэ эсэргүүгээр хэгдэһэн англо-франко-израильска добтолго тухай Египедэй президент Гамаль Абдель Насертай корреспондентынгээ хөөрэлдэһэн тухай «Ахер Саа» гэжэ журнал бэшэнэ.

Октябриин 29-дэ Египедтэ Израилиин добтолһоной урда тээ болоһон политическэ событинууд тухай президент Насер хөөрэлдөөнэйнгөө эхиндэ тогтоһон байна.

Суэц тухай асуудал Аюулгүйн Соведтэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа гэжэ һануулаад, арсалдаае эбэй ёһоор шиидхэхэ гэжэ тэрэ үедэ Египет эрмэлзэдэг һэн гэбэ. Харин тиихэдэ, Англи Франци хоёр Египедтэ эсэргүү дайнда һэмээхэн бэлэдхэл хэжэ байгаа гэжэ Насер онсолон тэмдэглээ. Англиин болон Францийн түлөөлэгшэдтэй октябриин 29-дэ Женевэдэ уулзаха гэһэн ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельдын дурадхалые Египет дуратайгаар хүлеэн абаһан байна. Энэ уулзалтые таһалдуулха шалтаг олохын тула Англиин болон Францийн правительствонууд харюу удаан үгэнгүй байгаа һэн. Теэд тэрээнэйнь бодото шалтагааниие бидэнэр хожомынь мэдэһэн байнабди. Үгэсэлгэ хэгшэд Суэцкэ каналдашье гол анхаралаа хандуулдаг бэшэ, харин бэеэ даанхай байдалаа хамгаалагша Египедые эзэмдэн абаха гол зорилготой байгаа бшуу гэжэ Насер хэлээ.

Жэшээлхэдэ, Франци хадаа Египедтэ эсэргүү добтолго хэжэ, Алжиртахи байдалаа бэхижүүлхэ зорилготой байһанаа нюухыешье оролдодоггүй байгаа. Мүн Англи арабска зүүн зүгтэ Египедэй политическэ нүлөөнэй ехэ боложо байһанда эсэргүүсэхэдээ, дэлхэйн энэ хубида өөһэдөө бэхижэхэ зорилго табидаг.

Бэеэ даанхай байдалаа хамгаалан, хүсэтэй гүрэн болохые эрмэлзэжэ байһан Египедтэ, арабска оронуудай национальна эрмэлзэлгэдэ эсэргүүгээр империалистнуудай нюуса үгэсэлгын хэгдэһэн тухай Насер саашань хэлээ.

Синайска хахад арал дээрэ болоһон дайн байлдаае шэнжэлхэ зуураа, энэ хадаа хилэ дээрэ болоһон жэжэхэн тулалдаан бэшэ, харин ёһотойл дайн байлдаан болоһон байна гэжэ Насер тэмдэглээ.

Израилиин добтолго хэжэ эхилхэдэ, Англи энэ добтолгые өөһэдынгөө туһада ашаглаха хүсэлэнгүй гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мэдүүлһэн юм. Тиигээд, Египет израильска добтолгые гэдэргэнь шантаргаха түсэбөө бэелүүлжэ ороһон байгаа. Тиигэжэ байтар, Англиин зүгһөө Египедтэ хатуу эрилтэ табигдахадань бидэн гайхаа бэлэйбди гээд Насер хэлээ.

Англиин болон Францийн зүгһөө харша ябуулганууд хэгдэхэ гэжэ бидэнэр мэдэжэ байгаа һаа, зүгөөр, эдэ хоёр орон Израильтай хамта Египедтэ добтололсохо юм гэжэ бидэнэр ойндоошье оруулаагүй байгаабди. Би дурсагдаһан шанга эрилтыень дүүргэхэһээ арсаһан байнаб. Тиигээд Англиин самоледууд Египедые бомбодожо ороо һэн. Тиигэжэ империалистнуудай бүхы һанаашалгань энээгээрээ элиржэ гараһан байгаа гэжэ Насер тэмдэглээ. Дайсадай харата хүсэлые тухайлаад байхадаа, бидэнэр өөһэдынгөө түсэб шэнээр хаража үзэһэн байнабди.

Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй техническэ хангагдасада, солдадууд болон офицернүүдэй шадабари мэргэжэлдэ президент үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. Тиихэдээ, египет сэрэгүүдэй солдадууд болон офицернүүдэй баатаршалга гаргаһан жэшээнүүдые президент Насер харуулаа.

Сэрэгүүдээ Синайһаа сухарюулан гаргахадаа Египедэй зарим хохидолдо ороһон тухайнь Насер саашань хэлээ.

Египедэй армиин гаргагдаһанай, мүн Израильда Англиин болон Францийн туһаламжа үзүүлһэнэй һүүлээр лэ Синайска хахад арал дээрэ израильска сэрэгүүд сүмэрэн орохо аргатай болоо һэн гэжэ Насер онсолон тэмдэглээ.

Румынида Арадай демократиин фронтын центральна совет байгуулагдаба

Агууехэ национальна суглаанай һунгалта 1957 оной февралиин 3-да болохо юм. Энээнтэй дашарамдуулагдан Арадай демократиин фронтын центральна совет байгуулха зорилгоор Бухарестдэ декабриин 3-да ажалшадай суглаан болоо. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, наукын болон культурын ажал-ябуулагшад, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, шажан эрхилэгшэд суглаанда хабаадаа.

Арадай демократиин фронтын центральна совет 61 хүнһөө һунгагдаа. Соведэй түрүүлэгшээр Г. Георгиу-Деж, секретарьнуудаар — Г. Апостол, И. Чаушеску, Л. Рэуту, Я. Фазекаш, О. Беля һунгагдаа.

Соведэй ажал-ябуулга ба зорилгонууд тухай Арадай демократиин фронтын центральна соведэй гэшүүд хөөрэлдөө хээ.

(ТАСС).

Германска Демократическа Республика. Халуун сосиска немецүүдэй занишалта хоол юм. Город бүридэ сосиска худалдадаг олон киоскнууд бии. Городой хүн зон тэндэ олоороо орожо эдеэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Наумбург городой үйлсэнүүдэй нэгэндэ халуун сосиска худалдадаг киоск.

ТАСС-эй фотохронико.

XVI олимпийскэ нааданууд дээрэ

МЕЛЬБУРН, декабриин 7. Декабриин 6-да үдэшэлэн орой эрэшүүл гимнастикаар мүрысэжэ дүүргэбэ. Советскэ гимнастнууд гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэр мүнөөдэр 7 алтан, хэдэн мүнгэн ба бронзо медальнуудта хүртэбэ.

Советскэ спортсмен А. Азарян кольцо дээрэ упражнени гайхалтай бэрхээр хэжэ, 19,35 балл олоод, олимпийскэ алтан медальда хүртэһэн байна. Мүн советскэ спортсмен В. Муратовта мүнгэн медаль барюулагдаа. М. Такемото, М. Кубота (хоюулаа Японой) бронзо медальнуудые абаа.

Параллельнэ брус дээрэ упражнени хэхэдээ, В. Чукарин (СССР) нэгэдэхи һуури эзэлжэ, олимпийскэ алтан медаляар шагнагдаһан байна. М. Кубота (Япони) хоёрдохи һуури эзэлээ.

Немецкэ спортсмен Х. Бабц СССР-эй түлөөлэгшэ В. Муратов хоёр утые харайлгаар тон адли үрэ харуулжа, хоюулаа олимпийскэ алтан медальнуудаар шагнагдаа. Советскэ спортсмен Ю. Титов бронзо медальда хүртэбэ.

Модон морин дээрэ упражнени хэхэдээ, советскэ спортсмен Б. Шахлин нэгэдэхи һуури эзэлжэ, олимпийскэ алтан медаляар шагнагдаа. Япон Т. Оно хоёрдохи һуури эзэлээ. В. Чукарин (СССР) бронзо медальда хүртэбэ.

Турник дээрэ Т. Оно (Япони) эгээ һайнаар упражнени хэжэ, алтан медаляар шагнагдаһан байна. Ю. Титов (СССР) олимпийскэ мүнгэн медальда хүртөө. М. Такемото (Япони) гурбадахи һуури эзэлбэ.

Советскэ гимнастнуудай команда нэгэдэхи һуури эзэлжэ, олимпийскэ алтан медальда хүртөө. Японой команда мүнгэн медаль абаа. Финляндиин команда гурбадахи һуури эзэлбэ.

Иигээд байхада, декабриин 6-да олимпиадын 25 алтан медалиин 12-ыень советскэ спортсменүүд абаа. Тэрээнһээ гадна, үсэгэлдэр тэдэнэр 4 мүнгэн, 6 бронзо медаляар шагнагдажа, бүхы медалиингаа тоогоор, мүн абаһан алтан медаляараа мүрысэжэ байһан США-гэй хүсэтэ командын урда гараба. Үсэгэлдэрэй мүрысөөнэй һүүлээр, советскэ спортсменүүд хамта дээрэ 94 медаль абаа. (тэдэнэйнь 35-ниинь алтан, 29-ниинь мүнгэн ба 30-ниинь бронзо). США-гэй спортсменүүд хамта дээрээ 69 медаль абаа (тэрэнэйнь 31-ниинь алтан, 24-ниинь мүнгэн, 14-ниинь бронзо).

Очконуудай талаар советскэ команда түрүүшын һуури эзэлжэ ябана.

Декабриин 7-до главна стадион дээрэ олимпиадын футбольно турнирай һүүлшынхиин урда тээхи матч болоо. Гурбадахи ба дүрбэдэхи һууриин түлөө Болгариин ба Индиин командануудай хоорондо мүрысоон болоо. Болгариин футболистнууд 3:0 гэһэн тоотойгоор Индиин спортсменүүдые шүүжэ, бронзо медальда хүртөө. Индиин футболистнууд дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

Олимпийскэ наадануудай программа үшөө дүүрээдүй. Гэбэшье, абаһан медальнуудайнгаа хамтын тоогоор, алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудай тус бүриин тоогоор шье советскэ спортсменүүдэй нэгэдэхи һуури сохом эзэлхэ болоһониинь элирээ. СССР-эй команда 97 (36 алтан, 29 мүнгэн, 32 бронзо) медаль абаһан байна. США-гэй команда 74 (32 алтан, 25 мүнгэн, 17 бронзо) медаль абаһан байна.

Советскэ спортсменүүд 615 очко абаад, США-гэй командые нилээд ехээр ахяад ябана. США-гэй команда 497 очкотой.

Ирагтахи байдал

Арад зоной ехэ демонстраци Мо[сулда] декабриин 4-дэ боложо; Багдадска хэлсээндэ Ирагай хабаадалсалгые буруушаагаа. Нури Саидай тушаалһаа бууха ба арестовалагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ тухай демонстрантнууд эрилтэ хээ гэжэ «Ал-Диар» газетэ Бейрутһээ мэдээсэнэ.

(ТАСС).

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37 отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32 Для междугородных переговоров — 16.

Н—00628. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7005.